

TAKİP TALEBİNİN GENEL İÇERİĞİ

(İİY. mad. 58 (**))

Av. Talih UYAR (*)

Borçlu hakkında cebri icra -gerek haciz, gerek iflas ve gerekse rehnin paraya çevrilmesi yollarında- "takip talebi" ile

(*) İzmir Barosu Avukatı

(**) **Takip talebi ve muhtevası**

Madde 58- "Takip talebi icra müdürüne yazı ile veya sözlü olarak yapılır. Talepte şunlar gösterilir :

1- Alacaklının ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı, şöhret ve ikametgahı; alacaklı yabancı memlekette oturuyorsa Türkiye'de göstereceği ikametgahı (ikametgah gösteremezse, icra dairesinin bulunduğu yer ikametgah sayılır.)

2- Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı, şöhret ve ikametgahı;

Bir terekeye karşı yapılan takiplerde, kendilerine tebligat yapılacak mirasçılardan adı, soyadı, şöhret ve ikametgahları;

3- Alacağın ve istenen teminatın Türk parası ile tutarı ve faizi("faizli" olarak anlaşılmalı) alacaklarda miktarı ile işlemeye başladığı gün;

4- Senet, senet yoksa borcun sebebi;

5- Takip yollarından hangisinin seçildiği;

Alacak belgeye dayanmakta ise, belgenin aslının veya alacaklı yahut mümes-sili taarfindan tasdik edilmiş, borçlu sayısından bir fazla örneğinin takip talebi anında icra dairesine tevdi mecburidir.

Alacaklıya takip talebinde bulunduğu ve verdiği belgelere, talep ve takip masraflarına dair bedava ve pulsuz bir makbuz verilir."

Not: Yürürlükteki 58. maddede "alacak belgeye dayanmakta ise, alacaklının takip talebinde bulunurken bu belgeyi yani belgenin aslını veya bu belgenin tasdikli örneğini icra dairesine teslim etme zorunluluğu" öngörülmüştür.

Hüküm bu şekli ile İİY. mad. 60/3 ile çelişmektedir. Gerçekten, İİY. mad. 60/3 gereğince, borçlunun takibin dayandığı senet altındaki imza kendisine ait değilse, bunu yedi gün içinde ayrıca ve açıkça bildirmesi gerekir. Borçlunun bu madde gereğince "imza inkarı"nda bulunabilmesi için, senet aslını

başlar. Takip hukuku açısından "takip talebi", usul hukukunda "dava dilekçesi" niteliğindedir (1).

I- Takip talebinin şekli: Takip talebi yazılı ya da sözlü olarak yapılır (2). Uygulamada, genellikle yazılı takip talebinde bulunulur ve bu amaçla -İİY. Yön. mad. 17/1, 18 uyarınca hazırlanmış olan- geçerlik koşullarını içeren "basılı örnek: 48" kullanılır (3). Fakat hemen belirtelim ki, geçerli bir takip talebinde bulunabilmek için bu basılı örneğin kullanılması zorunlu değildir. İcra dairesinde bu basılı örnek kalmamış olabilir. Bu gibi durumlarda herhangi bir kağıda yazılmış bulunan ve takip talebinin -aşağıdaki parağraflarda ayrıntıları ile açıklanmış olan- geçerlik koşullarını içeren takip talebi de geçerli olur. İcra müdürü de, bu şekilde hazırlanmış olan takip talebini kabulden kaçınamaz.

icra dairesinde görmesi gerekir. Halbuki, İİY. mad. 58/III hükmü ile, alacaklının takip talebinde bulunurken, alacağın dayandığı belgeyi icra dairesine teslim etme zorunluluğu kabul edilmemiş olduğundan, alacaklı belgenin -kendisince- onaylı bir örneğini icra dairesine vermekte ve aslını kendisinde saklamaktadır. Bu durumda, borçlu görmediği imzasını nasıl inkar edecektir? Her ne kadar, uygulamada bu gibi durumlarda alacaklıya bir yazı gönderilip "senet (belge)aslını icra dairesine inceleme için getirmesi" istenmekte ise de, bu hem zaman kaybına sebep olmaktadır ve hem de, alacaklıya tebligatın ne zaman yapılacağı önceden kesinlikle bilinemediğinden, borçlunun sık sık icra dairesine uğrayıp, "belgenin inceleme için getirilip getirilmediğini" sorması gerekmektedir.

Bu nedenle, bu hükmün, kambyo senetlerine mahsus takip usulünde (İİY. mad. 167/II) olduğu gibi, uygulamadaki gereksinmeyi karşılayacak biçimde değiştirilmesi uygun olur.' ş e k l i n d e k i gerekçe ile; aşağıdaki şekilde değiştirilmesi 19.1.1987 tarihinde tarafımızdan Adalet Bakanlığına teklif edilmiştir:

"Alacak belgeye dayanmakta ise, belgenin aslı ile alacaklı yahut temsilcisi tarafından tasdik edilmiş borçlu sayısından bir fazla örneğinin takip talebi anında icra dairesine verilmesi zorunludur. İcra dairesi belgenin aslını kasada saklar." (Bknz: UYAR, T. İcra ve İflas Kanunu Değişikliği Hakkında Düşünceler, İBD. 1986/10-11-12, sh:797 vd.)

(1) Bknz: 12. HD. 17.5.1999 T. 6113/6494 ; 3.12.1998 T. 13248/13853

(2) Bknz: 12. HD. 15.12.1997 T. 13762/13955

(3) Doldurulmuş çeşitli basılı "takip talebi" örnekleri için bknz: UYAR, T. Uygulamalı İcra ve İflas Hukuku, C:2, 1993, sh: 529-638

Sözlü olarak da takip talebinde bulunmak mümkündür (4). Alacaklının sözlü başvurusu üzerine icra müdürü, takip talebini alacaklıdan alacağı bilgilere göre doldurarak, alacaklıya imzalatması gerekirse de, uygulamada, icra dairelerinin işlerinin çok yoğun olması nedeniyle genellikle alacaklılardan “yazılı olarak” takip talebinde bulunmaları istenmektedir. Buna rağmen alacaklının, “sözlü olarak” takip talebinde bulunmak istemesi halinde, takip talebini icra müdürü doldurduğu için, altını alacaklı ile birlikte kendisinin de imzalaması yerinde olur. Çünkü, icra müdürünün alacaklının başvurusu üzerine talebini “takip talebi”ne geçirmesi, “tutanak düzenlemesi” -İ.Y. mad.8/I, İ.Y. Yön. mad. 20/II- niteliğindedir (5). Uygulamada, takip açıldıktan sonra, başlangıçta kendisine ödeme (ya da icra) emri gönderilmemiş olan diğer borçlulara takibin yöneltmek istenmesi halinde, bu borçlulara da “ödemeye (ya da icra emri)” gönderilmesi istenirken, sözlü olarak takip talebinde bulunmaktadır.

Alacaklının (ya da vekilinin) takip talebinde bulunurken;

- “Başvurma harcı” ile -ilamsız takiplerde- “peşin harç” ödemesi,
- “Ödeme emrinin borçluya (ya da borçlulara) tebliğ giderini (giderlerini)” posta pulu olarak vermesi,

-Ayrıca, “borçlunun İ.Y. mad. 62 uyarınca yapacağı itirazın, kendisine tebliğ giderini” vermesi gerekir. (İ.Y. mad. 59/I)

Ancak hemen belirtelim ki, İ.Y. mad 62/II’de “takibe itiraz edildiği hususunun, ‘borçlunun yatırdığı’ veya ‘alacaklının yatırdığı’ avanstan karşılanmak suretiyle -üç gün içinde- bir muhtıra ile alacaklıya bildirileceği” öngörüldüğünden, yani itirazın alacaklıya tebliğ giderinin borçludan da alınabileceği İ.Y. mad 62/II’de öngörüldüğünden, uygulamada İ.Y. mad. 59/I hükmü işlememekte ve alacaklılar takip talebi sırasında borçluların ödeme emrine

(4) Bknz: 12. HD. 10.2.1989 T. 13629/1786 ; 13.9.1979 T. 6683/6800

(5) KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, 1988, C:1, sh:209

yapacakları itirazların kendilerine bildirilebilmesi için gerekli gideri icra dairesine vermemektedirler (6)...

Ayrıca, kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takiplerde (İİY. mad. 167 vd.) artık borçluların "imza itirazı"nı da icra dairesi yerine Tetkik Mercii'ne yapmaları gerektiğinden, bu giderin yatırılmasına bu takipler bakımından -yasal olarak da- gerek kalmamıştır.

II- Takip talebinin içeriği: Takip talebinin geçerli bir talep olarak kabul edilebilmesi için, İİY. mad. 58 ve İİY. Yön. mad. 18 ve 19'da sayılan hususları içermesi gerekir. Bu hususlar, takip talebinin geçerlik koşulları'dır. Bunlar sırasıyla şunlardır:

III- 1- Alacaklının kimliği: Takip talebinde alacaklının kimliğinin açık-seçik olarak belirtilmesi gerekir (7) (8). Hemen ifade edelim ki, takip talebinde "alacaklının kimliği"nin yanlış gösterilmiş olması, borçlunun çıkarlarına zarar vermedikçe, başlı başına takibin hükümsüzlüğünü gerektirmez. Bu durumda, sadece yanlışlığın düzeltilmesi ile yetinilir (9).

Takip talebinde "alacaklı"nın ve varsa "yasal temsilcisi"nin ya da "vekili"nin;

a- Adı ve soyadının,

b- Şöhretinin (Hemen belirtelim ki, Soyadı Kanunu'ndan önce alacaklı veya borçlunun kimliğini belirtebilmek için İcra ve İflas Yasasına konulan (10) bu kavramın bugün için bir anlamı kalmamıştır. Çünkü bugün, *soyadı* "şöhret"in işlevini görmektedir (11)...))

(6) UYAR, T. İcra Hukukunda İtiraz, 1990, sh:13

(7) Bknz: İİD. 19.9.1963 T. 9860/9694 – Federal Mahkeme İcra ve İflas Dairesi, 15.9.1961 T.

(8) Alacaklının isminin "takip talebi"nde yazılı olmasına rağmen ödeme emrinde yazılmamış olması halinde "ödeme emrinin iptaline" karar verilir. (Bknz: 12. HD. 20.2.1995 T. 2201/2233)

(9) Bknz: Cenevre İcra Tetkik Mercii, 16.8.1978 T

(10) Sait, Azmi/Nazım, Hikmet, Yeni İcra ve İflas Kanunu Esasları ve Şerhi, 1933, sh:113

(11) KURU, B. age. sh:211

c- İkametgahının (Buradaki "*ikametgah*" kavramı teknik olarak kullanılmış olmayıp bununla "alacaklının tebliğe yarar adresi"nin bildirilmesi istenmiştir. (12) Eğer alacaklı yabancı memlekette oturuyorsa, Türkiye'de bir ikametgah göstermesi gerekir, aksi takdirde, "icra dairesinin bulunduğu yer alacaklının ikametgahı sayılır." (İİY. mad 58/1) belirtilmesi gerekir.

Alacaklının ikametgahının takip talebinde gösterilmemiş olması halinde bu durum takibin iptaline neden olur mu? **Yüksek mahkeme** (13), alacaklının ikametgahının takip talebinde gösterilmemiş olması halinde -borçlu takibin kimin tarafından yapıldığını bilebilecek durumda ise- "takibin iptaline değil noksanlığın giderilmesine (takip talebine alacaklının ikametgahının yazılması-na) karar verilmesi gerektiğini" belirtmiştir.

Takip talebinde *alacaklının* sadece **isminin** (ad ve soyadının) yazıldığı ve fakat *vekilinin isim ve adresinin* belirtildiği durumlarda, borçlu takibin kimin tarafından yapıldığını bilebileceğinden, alacaklının ayrıca adresinin takip talebinde yazılmamış olması önem taşımaz (14).

"Alacaklının kimliği"nin *yanlış* gösterilmiş olması, borçlunun çıkarlarına zarar vermedikçe, takibin hükümsüzlüğünü gerektirmez. Bu durumda, sadece yapılan yanlışlığının giderilmesi ile yetinilir (15).

IV- Alacaklı birden fazla ise, takip talebi bunların ortak vekilleri tarafından hazırlanıp imza edilmiş de olsa, yine tüm alacaklıların "adı-soyadı ve ikametgahları"nın **ay r ı a y r ı** takip talebinde gösterilmesi gerekir. Alacaklının birkaçının ismi yazılıp, diğerleri "vs..." şeklinde belirtilemez (16).

(12) Bknz: 538 sayılı kanuna ait Cumhuriyet Senatosu Gerekçesi

(13) HGK. 20.12.1995 T. 12-962/1146; 12 HD. 10.2.1981 T. 9276/1208; 14. 4. + 1980 T. 1852/3444; 3.4.1980 T. 1265/3132

(14) Bknz: HGK. 20.12.1995 T. 12-962/1146; 12. HD. 10.2.1981 T. 9276/1208

(15) Bknz: HGK. 20.2.1995 T. 12-962/1146

(16) Bknz: İİD. 19.9.1963 T. 9860/9694 – 23.9.1986 T. 15317/9385

Takip talebinde tüm alacaklıların isimleri ayrı ayrı gösterilmemiş olmasına rağmen borçlu, alacaklıların kim olduğunu tahmin etmiş ve takibe süresi içinde itiraz ederek savunma hakkını kullanmışsa, takip talebindeki bu eksiklik "takibin iptalini" gerektirmez (17) (18).

Aynı şekilde alacaklı (ya da alacaklılar) adına takip talebi vekili (ya da ortak vekilleri) tarafından imza edilmiş olsa bile, yine tüm alacaklıların isimleri yanında ikametgahlarının ayrı ayrı takip talebinde gösterilmiş olması gerekir. Çünkü; borçlunun takibi yapan alacaklının nerede oturduğunu bilmesi kimi takiplerde önem taşır. Borçlu, ödemelerini icra dairesi yerine doğrudan doğruya alacaklıya ya da vekiline yapmak veya alacaklısıyla icra takibiyle ilgili bir sorun hakkında kişisel -sözlü olarak, gerek görürse telefonla, mektupla- ilişki kurmak isteyebilir (19).

Ancak hemen belirtelim ki, takip talebinde alacaklının ve vekilinin ikametgahının -daha doğrusu adresinin- belirtilmemiş olmasına rağmen borçlu bu adresi biliyorsa, takip talebindeki bu eksikliği ileri sürüp takibin iptalini kanımızca isteyememelidir...

Vekil, vekaletnamesini takip talebine eklemeyen alacaklı müvekkili adına icra takibinde bulunabilir mi? **Yargıtay**, HUMY.'nın 67. maddesinde değişiklik yapılmadan önceki bir içtihatında (20) bu soruya olumlu cevap vererek; "müdürün daha sonra vekile vekaletnamesini dosyaya koyması (ibraz) için süre vermesi gerektiğini" belirtmiştir.

V- Kimliği takip talebinde açık-seçik belirtilen alacaklının gerçek kişi ya da tüzel kişi olması gerekir:

A- Gerçek ya da tüzel kişiliği bulunmayan kimse ve kuruluşlar geçerli bir takip talebinde bulunamazlar. Örneğin; tüzel

(17) **BERKİN, N.** İcra Hukuku Rehberi, 1980, sh: 187

(18) Bknz: Cenevre Tetkik Mercii, 16.8.1978 T.

(19) Bknz: İsviçre Fed. Mah. İcra ve İflas Dairesi, 15.9.1961 T.

(20) Bknz: 12. HD. 17.10.1985 T. 2675/8295 - 2.2.1981 T. 750/1893

kişiliği bulunmayan "miras şirketi" (MY. mad. 581) ve "adi ortaklık" (BY. mad. 520) geçerli bir takip talebinde bulunamaz. Çünkü, ancak "medeni haklardan yararlanma ehliyeti" (= hak ehliyeti)'ne sahip olan gerçek ya da tüzel kişiler, bir icra takibine taraf olabilirler (= taraf ehliyeti). "Taraf olma ehliyeti"ne sahip olmayan kimse, kuruluşlar ve topluluklar, geçerli bir takip talebinde bulunamazlar.

Gerçek kişilerin "taraf ehliyeti" doğumla başlayıp ölümle sona erdiğinden,

(MY. mad. 27/I), takip tarihinde ölü olan bir kişi adına icra takibi yapılamaz. (21)

Tüzel kişiliği bulunmayan "miras şirketi" ile tereke malvarlığı arasında "iştirak halinde" (elbirliğiyle) (MY. mad. 581) hak sahipliği ilişkisi bulunduğundan, terekeye giren alacakları;

a- Tüm mirasçılar birlikte takip talebinde bulunarak (ancak hemen belirtelim ki; kural "tüm mirasçıların birlikte (22) (23) hareket etmeleri" ise de, alacağın zamanaşımına uğramak üzere olması gibi acele durumlarda (24) mirasçılardan tümü yerine biri ya da birkaçı da icraya başvurarak takip talebinde bulunabilir. Bu gibi durumlarda, daha sonra diğer mirasçıların da takibi onayladık-

(21) Bknz: 12. HD. 24.2.1981 T. 35/1756

(22) KOCAYUSUFPASAOĞLU, N. Miras Hukuku, 1987, sh:691 vd. - İNAN, A.N./ERTAS, Ş. Miras Hukuku, 2000, sh:467 vd. - ŞENER, E. Miras Hukuku, C:1, 1977, sh:753 vd. - İMRE, Z. Türk Miras Hukuku, 1978, sh:676 vd. - KÖPRÜLÜ, B. Miras Hukuku Dersleri, 1985, sh:397 vd. - AYİTER, N./KILIÇOĞLU, A. Elbirliği Ortaklıkları, 1961, sh:139 - ANSAY, T. Adi Şirket, Dernek ve Ticaret Şirketleri, 1961, sh:126 - OĞUZMAN, M.K. Miras Hukuku, 1995, sh:314 vd.

(23) Bknz: 12. HD. 9.11.1993 T. 13414/17373 ; 26.2.1987 T. 7230/2769 ; 20.5.1986 T. 12122/5958 ; 20.1.1980 T. 7751/367 - HGK. 12.4.1967 T. İc. İf. 1207/201 - İİD. 14.10.1963 T. 10149/10393

(24) İMRE, Z./ERMAN, H. age. sh:385 - OĞUZMAN, M.K. age. sh:316 vd. - AYİTER, N./KILIÇOĞLU, A. age. sh: 268 - İMRE, Z. age. sh:683 - KOCAYUSUFPASAOĞLU, N. age. sh:695 - ŞENER, E. age. sh: 765

larını bildirmeleri yani yapılan takip talebine katıldıklarını bildir-
meleri gerekmektedir. Aksi takdirde yapılan takip, Tetkik Mer-
cii'nce şikayet üzerine iptal edilir.)

b- Ya da "miras ortaklığı temsilcisi" (25) (26) (MY. mad. 581),
"vasiyeti tenfiz memuru" (27) (MY. mad. 479), "mirasın resmen
idaresi ile görevli kişi" (28) (MY. mad. 533) tüm mirasçılar adı-
na onların temsilcisi sıfatıyla takip talebinde bulunarak, borç-
luyu takip edebilirler.

Adi şirket (ortaklık) ortakları da ancak birlikte (29) takip tale-
binde bulunarak icraya başvurabilirler.

B- "Medeni haklardan yararlanma ehliyeti" (=h a k e h l i y e t
i)'ne sahip bulunan -yani; "taraf olma ehliyeti"ne sahip olan- ger-
çek kişilerin tümü, geçerli bir takip talebi ile "icra takibinde bulu-
nabilme ehliyeti" denilen (30) t a k i p e h l i y e t i'ne sahip de ğ i l -
dir.

Bir kişinin, alacaklı sıfatıyla icra takibinde bulunabilmesi için
-Medeni Usul Hukukundaki "dava ehliyeti" gibi- "takip ehliyeti"ne
de sahip olması gerekir. *Takip ehliyeti*, "medeni hakları kullanma
ehliyeti" (=e y l e m e h l i y e t i)'ne göre saptanır. Medeni hak-

(25) İMRE, Z/ERMAN, H. age. sh:389 vd. - KÖPRÜLÜ, B. age. sh:398 - İNAN,
A.N./ERTAŞ, Ş. age. sh:472 - İMRE, Z. age. sh:688 vd. - KOCAYUSUF-
PAŞAOĞLU, N. age. sh:696 vd. - ŞENER, E. age. sh:767 vd. - OĞUZ-
MAN, M.K. age. sh:315 vd. - AYİTER, N./KILIÇOĞLU, A. age sh:267

(26) Bknz: HGK. 12.4.1967 T. İc. İf. -1307/201 - İİD. 4.10.1963 T. 10149/10349 -
12. HD. 26.2.1987 T. E:7230/2769 ; 20.5.1986 T. 12127/5958

(27) ŞENER, E. age. sh:480 vd. - İNAN, A. N./ERTAŞ, Ş. age. sh:205 vd. - İM-
RE, Z. age. sh:264 vd. - İMRE, Z./ERMAN, H. age. sh:150 - KOCAYU-
SUFPAŞAOĞLU, N. age. sh:296 vd. - KÖPRÜLÜ, B. age. sh:211 -
OĞUZMAN, M.K. age. sh: 162 - AYİTER, N./KILIÇOĞLU, A. age. sh: 131

(28) OĞUZMAN, M.K. age. sh:276 - KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N. age.
sh:568 vd. - İMRE, Z. age. sh:486 vd. - ŞENER, E. age. sh:692 vd.

(29) ANSAY, T. age. sh:124 - AYİTER, N. age. sh:133

(30) BERKİN, N. age. sh:182 - KURU, B. age. sh:161 - ÜSTÜNDAĞ, S. İcra
Hukuku Esasları, 1995, sh:80 vd.

ları kullanma ehliyetine sahip olan (MY. mad.9-16) herkeş "takip ehliyeti"ne de sahiptir.

"*Takip ehliyeti*" bakımından gerçek kişileri dört grupta toplamak mümkündür (31).

a- Tam ehliyetliler : Ergin (reşit) ve temyiz kudretine sahip (sezgin= mümeyyiz) olup da kısıtlı (mahcur) olmayan kişiler **tam ehliyetli**dirler. (MY. mad. 9, 10)

Bu kişiler kendilerini borç altına sokacak ya da hak sahibi yapacak her türlü işlemi tek başlarına yapabildiklerinden ve verdikleri zarardan sorumlu olduklarından (32) "takip (ve dava) ehliyeti"ne **t a m o l a r a k** sahiptirler. Bu gruptaki kişiler tek başlarına serbestçe takip talebinde bulunabilirler.

b- Tam ehliyetsizler : Bunlar, sezgin (=temyiz kudretine sahip) olmayan kişilerdir (MY. mad. 15/I). Bu kişilerin yaptığı işlemler hükümsüz olduğundan, tam ehliyetsizler "takip (ve dava)" ehliyetine sahip değildirler.

Tam ehliyetsizlerin yaptığı işlemler, yasal temsilcilerinin **i z i n** ya da **i c a z e t i** ile geçerlik kazanmadığından, bu kişilerin yaptığı işlemin geçerlik kazanması isteniyorsa, işlemin *yasal temsilci* tarafından yeniden yapılması gerekir (33).

(31) Bknz: 4. HD. 29.3.1971 T. 871/2943

(32) **ARPACI, A.** Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler), 1993, sh: 33 – **ZEVKLİLER, A.** Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler, sh:91 vd. – **ZEVKLİLER, A./ACARBAY, M.B./GÖKYAYLA, K.E.** Medeni Hukuk, 1999, sh:283 vd. – **AKİPEK, J.G./AKINTÜRK, T.** Türk Medeni Hukuku (1. Cilt), 1998, sh:305 – **ATAAY, A.** Şahıslar Hukuku (Giriş-Hakiki Şahıslar), 1978, sh:79 vd. – **ÖZSUNAY, E.** Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu, 1979, sh:48 vd. – **OĞUZMAN, M.K./SELİÇİ, Ö./OKTAY, S.** Kişiler Hukuku, 1999, sh:59

(33) **OĞUZMAN, M.K./SELİÇİ, Ö./OKTAY, S.** age. sh: 61 – **ÖZSUNAY, E.** age. sh:51 – **ATAAY, A.** age. sh:79 – **AKİPEK, J.G./AKINTÜRK, T.** age. sh:307 – **ARPACI, A.** age. sh:50 – **ZEVKLİLER, A./ACARBAY, M.B./GÖKYAYLA, K.E.** age. sh:345 vd. – **ZEVKLİLER, A.** age. sh:165 vd. – **ARAL, F.** Temyiz Kudretinden Mahrum Şahısların Hukuki Sorumluluğu (Batider, 1980, C:X, S: 3, sh:746 vd.)

Tam ehliyetsizler adına *yasal temsilcilerinin* takip talebi'nde bulunması gerekir. Yani, takip talebinde "alacaklı" olarak "tam ehliyetsiz" in, "temsilcisi" olarak da "yasal temsilcisi" nin (vasi olarak atanmış kişinin) adı-soyadı ve ikametgahının bildirilmesi gerekir. Uygulamadaki önemi nedeniyle ayrıca hatırlatılm ki; vesayet altındaki kimse adına takipte bulunabilmek için, sulh mahkemesinden "husumet izni" alınması gerekir (34).

c- Sınırlı ehliyetsizler : Bunlar, sezgin (temyiz kudretine sahip) küçükler ile kısıtlılar'dır (MY. mad. 16/I). Bu kişiler, "sınırlı" takip ehliyetine sahiptirler. Gerçekten; bu gruptaki kişilerde ehliyetsizlik "kural", ehliyet ise "istisna"dır. Bu kişiler, "karşılıksız kazanmalar" ile "kişiye sıkı surette bağlı haklar" yönünden ve "haksız eylem" alanında eylem ehliyeti'ne sahiptirler (35).

Bunların dışında, "sezgin küçükler" ile "sezgin kısıtlılar" -MY. mad. 16/I uyarınca- ancak yasal temsilcilerinin rızası varsa, kendilerini borç altına sokacak ya da malvarlıklarında bir azalma yaratacak işlemleri kendileri geçerli olarak yapabilirler. Küçükün yasal temsilcisi *velisi* (MY. mad. 262), kısıtlının yasal temsilcisi ise mahkeme tarafından atanan *vasi* (MY. mad. 363)'dir. İşte, sezgin küçük ve kısıtlılar, yasal temsilcilerin *izni* ile bir hukuki işlem yaparlarsa, artık bu işlemin hükümsüz olduğu söylenemez. Eğer, sezgin küçük ve kısıtlılar yasal temsilcilerinin *izni* olmadan bir hukuki işlemde bulunurlarsa ve yasal temsilcileri de sonradan yapılan bu işlemi onaylamazsa (=icazet vermezse) yapılan işlem hükümsüz olur (36).

(34) Bknz: İİD. 10.1.1961 T. 2409/66-108

(35) GÜRAL, J. Hükümsüzlük Nazariyeleri Karşısında Türk Medeni Kanunun Sistemi, 1953, sh:201 - ZEVLİLER, A./ACARBAY, M.B./GÖKYAYLA, K.E age. sh:300 vd. - OĞUZMAN, M.K./SELİÇİ, Ö./OKTAY, S. age. sh:67 vd. - ARPACI, A. age. sh:54 vd. - AKİPEK, J.G./AKINTÜRK, T. age. sh:322 vd. - ATAAY, A. age. sh:81 vd. - ÖZSUNAY, E. age sh: 59 vd. - ZEVLİLER, A. age. sh:108 vd.

(36) AKİPEK, J. age. sh:74 vd.

Konumuz bakımından *t a k i p t a l e b* 'inde bulunmak -dava açmak gibi- sınırlı ehliyetsiz için bir "karşılıksız kazanma" ve "kişiye sıkı olarak bağlı olan bir hakkın kullanılması" olmadığından, sezgin küçükler ile kısıtlılar, tek başlarına takip talebinde bulunamazlar. Bu kişiler adına *ya* yasal temsilcileri takip talebinde bulunur *ya da* -borçlunun, İcra Tetkik Mercii'ne yaptığı şikayet üzerine Tetkik Mercii'nce yasal temsilciye tayin edilen uygun süre içinde- yasal temsilci tarafından sonradan, başlamış takibe izin verilir (MY. mad. 269/I, 394/II). Eğer, yasal temsilci tarafından Tetkik Mercii'nce tayin edilen süre içinde *izin* verilmezse, takip iptal edilir.

Eğer, *sezgin küçük ya da kısıtlı* 'ya bir meslek ve sanatla uğraşması için açıkça *ya da* örtülü olarak (=zımnen) izin verilmişse (MY. mad. 396, 269, 284), bu meslek ve sanatın gerektirdiği işlemleri geçerli olarak yapabileceklerinden, kendilerine borçlanmış kişi hakkında *i c r a t a k i b* 'inde de bulunabilirler. Keza, sezgin küçük ve kısıtlılar, tasarruf hakkı kendilerine bırakılmış olan mal ve haklarına (MY. mad. 283, 398) ilişkin olarak doğan alacaklarını da, tek başlarına "tam ehliyetliler" gibi takip edebilirler. (37)

Takip tarihinde alacaklı *küçük* olduğu için velisi tarafından takip talebinde bulunulmuş ve takip sırasında küçük *ergin* olmuşsa, takibe küçüğün devam etmesi gerekir.

d- Sınırlı ehliyetliler : Bunlarda -yukarıdaki durumun aksi- ne- ehliyet *asıl*, ehliyetsizlik *istisna* 'dır. (38)

Bu grupta *evli kadın ile kendisine yasal danışman (müşavir) atanan kimseler* yer alır.

(37) Bknz: 12. HD. 31.3.1986 T. 9806/3555 ; 22.9.1980 T. 4848/6601 ; 13.5.1980 T. 2584/4293 ; 11.3.1975 T. 2618/2206 vs...

(38) AKİPEK, J.G./AKINTÜRK, T. age. sh:337 vd. - ÖZSUNAY, E. age. sh:49 - ARPACI, A. age. sh:34. vd. - ZEVLİLER, A. age. sh:91. vd. - OĞUZMAN, M.K./SELİÇİ, Ö./OKTAY, S. age. sh:80 vd. - ZEVLİLER, A./ACARBAY, M.B./GÖKYAYLA, K.E. age. sh: 284 vd.

aa- Evli kadın : Kural olarak, evlenme kadının eylem ehliyeti'ni etkilemez. Kadın, evli olmasına rağmen, kocasının *izin* ve *icazeti*'ne gereksinme duymadan her türlü işlemde bulunabilir, dava ve takip açabilir. Kural bu olmakla beraber, Medeni Yasa'mız evli kadını korumak amacıyla, onun belirli işlemlerinin geçerli olabilmesi için, yargıcın da yapılan işlemi onaylamasını istemiştir (MY. mad. 169, 173/III).

Konumuz bakımından ise, evli kadının ehliyetine herhangi bir sınırlama getirilmemiştir.

bb- Kendisine yasal danışman atananlar: Bunlar, kısıtlanmaları için yeterli neden bulunmayan (MY. mad. 355, 358) ancak, eylem ehliyetinden kısmen yoksun kılınmaları kendi çıkarları bakımından gerekli görülen erginlerdir (MY. mad. 379).

Bu gruptaki kişiler, kendilerine atanan danışmanın sıfatına göre *iştirak danışmanı* (MY. mad. 379/1) ya da *idare danışmanı* (MY. mad. 379/II) olmasına göre, takip ehliyetine sınırlı olarak sahiptirler ya da hiç takip ehliyetleri yoktur. Eğer atanan danışman, *iştirak danışmanı* (MY. mad. 379/I) ise, kendisine iştirak danışmanı atanan kişi ancak *danışmanın izni ile* takip talebinde bulunabilir. Danışman, bu iznini icra dairesine ayrıca yazı ile bildirebileceği gibi, takip talebini danışman atandığı kişi ile birlikte imzalayarak da bildirebilir. Kendisine iştirak danışmanı atanan kişi, danışmanın iznini almadan tek başına takip talebinde bulunmuşsa, danışmana, "başlamış olan takibe *izin* verip vermeyeceği" sorulur. Eğer, danışman "yapılan takibe izin verdiğini" bildirmezse, takip şikayet üzerine Tetkik Merciince iptal edilir.

İştirak danışmanı, yasal temsilci olmadığından, tek başına danışmanı olduğu kişi adına takip talebinde bulunamaz.

Eğer atanan danışman, *idare danışmanı* (MY. mad. 379/II) ise, kendisine danışman atanan kişi, takip talebinde bulunamaz. Onun adına, onun yasal temsilcisi olan idare danışmanının takip talebinde bulunması gerekir.

“Takip ehliyeti” bakımından *gerçek kişileri* -buraya kadarki açıklamalardan vardığımız sonuca göre- **ü ç g r u p t a** toplamak mümkündür :

1- Medeni Hukuk bakımından *tam ehliyetli* olanlar ile, sınırlı ehliyetliler arasında yer alan *evli kadınlar*, takip hukukunda **t a m t a k i p e h l i y e t i'ne** sahiptirler.

2-Medeni hukuk bakımından *tam ehliyetsiz* olanlar, takip hukukunda **d a t a m e h l i y e t s i z'dirler**.

3- Medeni hukuk bakımından *sınırlı ehliyetsiz* olanlarla “sınırlı ehliyetlilerler” arasında yer alan *kendisine yasal danışman atanan kişiler* takip hukukunda **s ı n ı r l ı t a k i p e h l i y e t i'ne** sahiptirler.

C- Medeni haklardan yararlanma ehliyetine (hak ehliyeti) sahip bulunan (MY. mad. 46) ve dolayısıyla “taraf olma ehliyeti” bulunan *özel hukuk ve kamu hukuk tüzel kişileri* -medeni hukuk sahasında nasıl “medeni hakları kullanma ehliyetine (eylem ehliyetine)” sahiptirler- takip hukukunda **d a t a k i p e h l i y e t i'ne** sahiptirler:

a- **Ö z e l h u k u k t ü z e l k i ş i l e r i** -ticaret ortaklıkları, dernekler, sendikalar vs...- yetkili organları aracılığıyla takipte bulunabilirler.

Kimlerin organ olduğu ve bu nedenle tüzel kişiyi temsil edeceği -ve tüzel kişi adına icra takibinde bulunabileceği- yasalara ve tüzel kişilerin tüzüklerine göre belirlenir (MY. mad. 47). Tüzel kişilerin organı, avukat olmasa da tüzel kişiyi temsilen icra takibinde bulunabilir. Fakat tüzel kişinin organı olan gerçek kişi -ya da tüzel kişiler- bir başkasını icra takibi için vekil tayin etmek isteseler, bunun mutlaka baroda kayıtlı avukat olması gerekir. (39)

(39) Bknz: İİD. 12.11.1964 T. 12964/12773

b- K a m u t ü z e l k i ş i l e r i n i n t a k i p e h l i y e t i ; k a m u t ü z e l k i ş i s i n i n t ü r ü n e g ö r e d e ğ i ş i k t i r . (4 0) :

aa- Devleti icra (ve iflas) dairelerinde temsil görevi; hazine avukatı olan yerlerde bu avukatlara, bulunmayan yerlerde ise daire amirlerine aittir. (4353 s. Y. mad. 18) Örneğin; hazine avukatı bulunmayan yerlerde Milli Savunma Bakanlığı'nı Askerlik Şubesi Başkanı (41), Milli Eğitim Bakanlığı'nı Milli Eğitim Müdürü (42) temsil eder, yoksa mal müdürü temsil etmez. Mal müdürleri ancak, Maliye Bakanlığı'nın taraf olduğu işlerde bu Bakanlık temsil eder.

Bakanlıkların devlet tüzel kişiliğinden ayrı ve bağımsız tüzel kişilikleri yoktur. Bakanlıklar, devlet kamu tüzel kişiliğinin organıdır. (43) **Yüksek mahkeme** (44) de *"Bakanlıkların devletten ayrı bir tüzel kişiliği bulunmadığını, ancak devletin organı olarak taraf ehliyetine sahip olduklarını"* belirtmiştir.

bb- Ayrı tüzel kişiliği ve katma bütçesi olan Genel Müdürlükleri -örneğin Orman, Vakıflar, Kara Yolları, DSİ., Devlet Üretme Çiftlikleri vb...- kendi avukatları temsil eder.

cc- Belediyeleri, Belediye başkanları temsil eder. (1580 S. Y. mad. 100/D)

dd- İl Özel İdarelerini, vali temsil eder. (1329 S. Y. mad. 7694)

ee- Köy tüzel kişiliğini, muhtar temsil eder. (442. S. Y. mad. 37/7)

D- Alacaklının takip talebinde bulunduğu tarihte **a l a c a k l ı l ı k s ı f a t ı**nı taşıması gerekir. Takip sırasında, alacaklı takip konusu alacağı başkasına devrederse, "alacaklılık sıfatı"nı kaybe-

(40) Ayrıntılı bilgi için bknz: **KURU, B** Hukuk Muhakemeleri Usulü, 1990, C:1, sh:633

(41) Bknz: HGK. 24.10.1962 T. /2736 (Son. İct. D. 1963/184, sh: 5532)

(42) Bknz: 4. HD. 29.11.1951 T. (A.D. 1952/102)

(43) **ONAR, S.S.** İdare Hukukunun Umumi Esasları, 3. Baskı, C:2, sh:974

(44) Bknz: 12. HD. 16.11.1995 T. 15557/16085

der. "Alacaklılık sıfatı"na ilişkin beyanlar *itiraz yolu ile* ileri sürülür. (45) **Yüksek mahkeme** (46) ise "*sıfatın kamu düzeni ile ilgili olduğunu, sıfat yokluğunun takibin her aşamasında doğrudan doğruya gözetileceğini*" belirtmiştir.

İcra ve İflas Yasası'nda, icra takibi devam ederken alacaklı tarafından takip konusu alacağın başkasına devrinin düzenlenmemiş olması, takip konusu alacağın devrine engel olmaz. Alacaklı, takip tonusu yaptığı alacağı ya *icra dairesinde* ya da *icra dairesinin dışında*, başka bir kişiye devredebilir. (47):

a- İcra dairesinde alacağın devri için, alacağını devreden alacaklının, icra dairesine başvurarak, alacağını devrettiğini bildirip, düzenlenen tutanağı icra müdürü (ya da icra müdür yardımcısı) ile birlikte imzalaması (İİY. mad. 8/I) yeterlidir. Alacağı devralan kişinin de, devreden kişi ile birlikte icra dairesine gitmesine gerek yoktur.

Alacağın devri işlemi sırasında Damga Vergisi Yasası'nın öngördüğü oranda *damga pulunun* tutanağa yapıştırılması gerekir. Bunun dışında ayrı bir *harç* alınmaz.

b- İcra dairesi dışında alacağın devri ya *noter huzurunda* ya da *adi yazılı şekilde* yapılır. Alacağın *adi yazılı şekilde* devredilmesi halinde icra müdürünün, devre ilişkin yazılı belge (temlikname) altındaki imzanın, devreden alacaklıya ait olup olmadığını araştırması gerekir.

Alacağın devri üzerine, eski alacaklının *alacaklılık sıfatı* sona erer ve alacağı devralan kişi *yeni alacaklı* sıfatı ile, icra takibine kaldığı yerden devam eder. (48)

(45) BERKİN, N. age. sh:183 – KURU, B. age. sh:162 – ÜSTÜNDAĞ, S. age. sh: 87

(46) Bknz: 12. HD. 10.4.1996 T. 4171/4997

(47) KURU, B. Takip Konusu Alacağın Temliki, A. H. F. Ellinci Yıl Armağanı, 1977, sh:213 vd.

(48) KURU, B. age. sh:163 – KILIÇOĞLU, A.M. Türk Borçlar Hukukunda Kanuni Halefiyet, 1979, sh:177

Takip konusu alacağın belirtilen şekilde başkasına devredilebilmesi için, maddi hukuk bakımından alacağın devrinin mümkün olması gerekir. Örneğin; BY. mad.162 gereğince "kişiye bağlı alacaklar" nitelikleri nedeniyle devre elverişli olmadıklarından, nafaka alacakları başkasına devredilemez. Fakat, *birikmiş nafaka alacakları*, kişiye bağlı niteliklerini kaybedip, adi alacak durumuna geldiklerinden, bunların devri mümkündür (49).

VI- İcra ve İflas Yasa'mızda, birden fazla alacaklının aynı sebepten doğmuş olsa bile bağımsız alacaklarından dolayı, aynı borçluya karşı birlikte -yani, bir tek takip talebiyle- takip yapabilmeleri öngörülmemişse de, maddi hukuka göre, alacaklılar arasında *t a k i p a r k a d a ş l ı ğ ı*'nın mümkün olduğu durumlar vardır. **Doktrinde** (50) *alacaklılar arasında takip arkadaşlığı* diye tanımlanan "takibin alacaklı tarafında birden fazla kişinin bulunduğu" bu durumla, maddi hukuka göre bazen *zorunlu olarak* bazen de *isteğe bağlı* (ihtiyari olarak) karşılaşılır:-

a- Alacaklılar arasında zorunlu takip arkadaşlığı : Bu durumda birden fazla alacaklı -maddi hukuk gereği- borçluya karşı aynı takip talebi ile icra takibi yapmak zorundadır. Örneğin; miras ortaklığına dahil bir alacaktan dolayı, mirasçılarının tümü birleşerek takip yapmak zorundadırlar. (51)

b- Alacaklılar arasında isteme bağlı (ihtiyari) takip arkadaşlığı: Burada alacaklılar borçluya karşı ayrı ayrı takipte bulunabilecekleri gibi; birlikte, aynı takip talebi ile de takipte bulunabilirler. Örneğin; müteselsil alacaklılar, borçlularını bu şekilde *birlikte* ya da *ayrı ayrı* takip edebilirler.

(49) TEKİNAY, S.S. Türk Aile Hukuku, 1982, sh:617 – FEYZİOĞLU, F.N. Aile Hukuku, 1986, sh:586

(50) KURU, B. age. sh:16 – ÜSTÜNDAĞ, S. age. sh:87 vd. – BERKİN, N. age. sh:186 – UMAR, B. İcra ve İflas Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi, 1973, sh:35

(51) Bknz: 12. HD. 5.10.1982 T. 6294/6893

VII-Alacaklının Türkiye’de ikametgahı yoksa, Türkiye’de icra takibi yapabilmesi için güvence göstermek zorunda değildir. Güvence gösterme zorunluluğunu düzenleyen HUMY. mad. 97 (ve 2675 sayılı MÖHUY.’nun 46. maddesi ile bugün yürürlükten kalkmış olan Memaliki Osmaniye’de Bulunan Ecnebilere Hukuk ve Zeaifi Hakkında 1930 Tarihli Muvakkat Kanun mad. 3) hükümleri ancak, açılacak *davalar* hakkında uygulanabilir. Açılacak *icra takipleri* bu maddelerin kapsamı dışındadır (52).

Yabancı uyruklu bir kişi, Türkiye’de icra takibi yapabilmesi için güvence göstermek zorunda mıdır? 2675 sayılı MÖHUK., 32. maddesi ile bu soruya olumlu cevap vermiştir. Bu hükme göre; “yabancı gerçek ve tüzel kişiler Türkiye’de yapacakları icra takiplerinde *döviz olarak* teminat göstermek zorundadırlar.” (53) **Yüksek mahkeme** (54), bu yasanın kabulünden önce de “*yabancı uyruklu kişilerin Türkiye’de takipte bulunabilmeleri için, takip giderlerini döviz olarak depo etmeleri gerektiğini*” bildirmişti... Ancak hemen belirtelim ki; Türkiye’de ikametgahı bulunmayan yabancı uyruklu kişinin mensup olduğu devlet ile aramızda ikili adli yardım sözleşmesi bulunması halinde, o yabancı uyruklu kişi, teminat göstermeden Türkiye’de bir Türk vatandaşı hakkında takip yapılabilir (55).

VIII-2- Borçlunun kimliği:

Takip talebinde; borçlunun -ya da borçluların- a- Adı ve soyadı (56) b- Şöhreti (57) c- İkametgahı belirtilmelidir.

(52) **KURU, B.** Hukuk Muhakemeleri Usulü, C:3, sh:2997 vd.

(53) Bknz: 12. HD. 25.4.2000 T. 5353/6699 ; 7.12.1983 T. 1034/9973

(54) Bknz: 12. HD. 19.4.1979 T. 2975/3627

(55) Bknz: 12. HD. 6.10.1988 T. 13479/10902 ; 24.2.1988 T. 5225/3594 ; 17.3.1988 T. 5186/3146 ; 2.2.1988 T. 303/841 ; 21.10.1978 T. 10741/10531 vb...

(56) Bknz: 12. HD. 22.1.1980 T. 39/320 – İİD. 12.2.1971 T. 1222/201

(57) Bknz. İİD. 17.11.1959 T. 3152/3226 - Bu konuda ayrıca bknz: Yukarıda dipn. 10 civarı

Eğer, birden fazla borçlu takip ediliyorsa, hepsinin ayrı ayrı isim ve adreslerinin gösterilmesi gerekir. Birkaçının isim ve adresi gösterildikten sonra diğerleri "vs..." şeklinde gösterilemez. (58)

Takip başladıktan sonra, yeniden *peşin harç* ve *nisbi harç* ödenmeden, takibe yeni bir borçlu eklenemez. (Takip; yeni bir borçluya yöneltilemez.) (59) Örneğin; senette imzası bulunan üç borçludan ikisi hakkında takip yapan alacaklının daha sonra, takibi üçüncü borçluya da yöneltmek istemesi yani o borçluyu da takibe dahil etmek istemesi halinde yeniden icra dairesine *peşin* ve *nisbi harç* ödemesi gerekecektir.

Borçlunun *isim ve soyadının* takip talebinde yanlış belirtilmiş olması, "takibin iptali"ne neden olmayıp bu durumda sadece "yanlışlığın düzeltilmesi" gerekir (60).

IX- Borçlu, gerçek ya da tüzel kişiliğe sahip olmalıdır.

A- Taraf olma ehliyeti : Bir kimsenin takip talebinde *borçlu* olarak gösterilebilmesi için herşeyden önce "medeni haklardan yararlanma ehliyetine" (h a k e h l i y e t i n e) sahip olması gerekir. Çünkü; ancak "medeni haklardan yararlanma ehliyeti" bulunan kişiler, takip hukukunda "t a r a f o l m a e h l i y e t i"ne sahiptirler (61):

Gerçek ya da tüzel kişiliğe sahip olan kimse ve kuruluşlar, "taraf ehliyeti"ne sahip bulunduklarından, gerçek ya da tüzel kişiliği bulunmayan kimse ve kuruluşlar icra takibinde *borçlu* olara k yer alamazlar. Örneğin; tüzel kişiliği bulunmayan "miras ortaklığı" (MY. mad. 581) ve "adi ortaklık" (BY. mad. 521), borçlu olarak takip edilemez.

(58) Bknz: İİD. 12.2.1971 T. 1222/201

(59) Bknz: 12. HD. 21.3.1995 T. 4120/4004 ; 27.4.1984 T. 2988/5196

(60) Bknz: 12. HD. 22.1.1980 T. 39/321

(61) KURU, B. age. sh:152 vd. – ÜSTÜNDAĞ, S. age. sh:75 vd. – BERKİN, N. age. sh:180 vd.

Miras ortaklığı'ndan -yani terekeden- alacaklı olan kişiler, eğer borçlu mirasbırakanı sağlığında takip etmeye başlamışlar ve takip sırasında borçlu ölmüş ise, icra takibini; **aa-** Ya, tüm mirasçılara veya mirasbırakanın borcundan mirası kabul eden tüm mirasçılar zincirleme (müteselsilen) sorumlu olduklarından (MY. mad. 582) mirasçılardan yalnız birine yahut birkaçına (62) (BY. mad. 142), **bb-** Ya da varsa; "miras ortaklığı temsilcisi" (MY. mad. 581), "vasiyeti tenfiz memuru" (MY. mad. 487), "mirasın resmen idaresi ile görevli kişi" (MY. mad. 533)'ye karşı ileri sürdürülebilirler (İİY. mad. 53).

Borçlunun ölümü halinde, borçlu hakkındaki icra takibi "ölüm günü ile beraber" (63) ü ç ü n ertelenir (64). (İİY. mad. 53/1. c. 1) Borçlunun ölümü ile ertelenen icra takibi daha sonra alacaklının seçeneğine göre ya t e r e k e y e ya da mirasçılara karşı devam eder (65).

aa- Takibin t e r e k e y e (miras şirketine) karşı devam edebilmesi için, (İİY. mad. 53/II);

aaa- Terekenin "taksim edilmemiş" (MY. mad. 582 vd.)

bbb- Veya terekenin "resmi tasfiye"ye uğramamış (MY. mad. 557, 572 vd.)

ccc- Yahut mirasçılar arasında "aile şirketi" (MY. mad. 323 vd.) kurulmamış.

ddd- İİY. mad. 53/T'deki üç günlük sürenin geçmiş olması gerekir.

(62) Bknz: 12. HD. 30.6.1994 T. 7712/8009 ; 27.2.1992 T. 6424/1030 ; 15.3.1991 T. 10361/3232 ; 12.2.1981 T. 885/1325 ; 9.10.1980 T. 4428/7481 – 12. HD. 6.11.1990 T. 3547/11111

(63) Aksi görüş : **BELGESAY, M.R.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 1948, sh:56 – **BERKİN, N.** age. sh:126 (Yazarlar; takibin "ölüm günü ve onu izleyen üç gün" erteleneceği görüşündedirler.)

(64) Bknz: İİD. 26.11.1962 T. 12820/13372

(65) Bknz: 12. HD. 2.11.1992 T. 6148/12964

Ayrıca, MY. mad. 546'daki "üç aylık" erteleme sürelerinin geçmiş olmasının gerekip gerekmediği **doktrinde** (66) tartışmalıdır...

Bu durumda, borçlu hakkında başlamış olan icra takibine, borçlu hayatta olsa idi hangi usul uygulanacak idiyse, **tereye karşı** da ona göre ve icra takibinin kaldığı yerden devam edilir. Yani, "ilk takip" haciz yolu ile takip ise yine haciz yolu ile, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ise, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile, iflas yolu ile takipse, iflas yolu ile takip edilir.

Eğer;

aaaa) Tereke, taksim edilmişse (MY. mad. 581 vd.), artık terekeye karşı takibe devam edilmez ve ancak mirasçılara karşı takibe devam edilebilir.

bbbb) Terekenin resmî tasfiyesi (MY. mad. 557, 572) istenmişse, tereke borçlarından mirasçılar kişisel olarak sorumlu olmayacaklarından, miras bırakan hakkındaki takibe devam edilemeyecektir (67).

cccc) Aile şirketi emvali kurulması (MY. mad. 323 vd.) halinde, mirasçıların tereke borçlarından sorumluluğu devam ettiği için, bu mirasçılara karşı takibe devam edilecektir.

Terekenin tüzel kişiliği olmadığından, borçlunun sağlığında başlamış olan icra takibinin, borçlunun takip sırasında ölmesi halinde **"tereye karşı"** da devam etmemesi gerekirdi. Ancak, yasa yapıcı, takip hukukunun pratik gereksinimlerini gözeterek (68), yukarıda belirtilen durumlarda, "borçlu hakkında başlamış olan icra takibinin, onun terekesi hakkında da devam edeceği"ni kabul etmiştir.

(66) Bknz: İleride dipn: 85 civarı

(67) Bknz: 12. HD. 27.6.1994 T. 8561/8648 ; 18.5.1985 T. 4778/6330 ; 9.12.1983 T. 8555/10230

(68) **BERKİN, N.** Tereke Alacaklılarının Cebri Takibi (İleri Hukuk Dergisi, 1948/38, sh:611)

Terekenin t ü z e l k i ş i l i ğ i bulunmadığından, icra takibinin ya "bütün mirasçılara" (zörunlu takip arkadaşlığı) ya da "tereke temsilcisi"ne yöneltilmesi gerekir.

a- Borçlunun takip sırasında ölmesi halinde, takibin "terekeye karşı" devam ettirilebilmesi için; mirasçılara yeniden ödeme (ya da "icra") emri gönderilmesine gerek yoktur (69). Örneğin; borçlu takip kesinleştikten sonra ölmüşse, alacaklı -mirasçılara ödeme emri (ya da ilamlı takiplerde icra emri) tebliğ ettirmeden- borçlunun bankadaki parasının haczini, taşınır ya da taşınmaz mallarının haczini isteyebilir. Eğer, borçlunun yokluğunda ve ölümünden önce taşınır ya da taşınmaz malları haczedildikten sonra borçlu ölmüşse, 103 davetiyesini "borçlunun bütün mirasçılarına" (veya, terekeye temsilci atanmışsa, o temsilciye (70) göndermek suretiyle - ayrıca, mirasçılara ödeme emri (ya da icra emri) göndermeden- takibe devam edebilir. Eğer, haciz kesinleştikten sonra borçlu ölmüşse, bu kez "satış ilanı"nı, "borçlunun tüm mirasçıları"na (ya da terekeye bir temsilci atanmışsa, ona) göndermek suretiyle, takibe devam edebilir.

Terekeye karşı devam eden takiplerde, sadece tereke malları haczedilir, mirasçıların malları haczedilemez.

Alacaklının, borçlunun takip sırasında öldüğünü öğrendikten sonra, takibe "tereke hakkında" devam etmek istediğini açıklayarak, takibe kaldığı yerden devam etmesi, ilerde takibin "tereke" hakkında mı, "mirasçılar" hakkında mı devam ettirilmek istendiği konusunda uyuşmazlık çıkmasını önler.

b- Takibin bir ya da birkaç mirasçıya karşı devam ettirilmesi için; mirasçıların kim olduğunun hukuken belirmiş olması gerekir. Bu belirleninceye kadar da takibin ertelenmese gerekir (İİY. mad. 53/1). Yani, mirasçının "mirası k a b u l etmiş olması" ya da "r e d hakkındaki üç aylık sürenin (MY. mad. 546) geçmiş olması" gere-

(69) Bknz: 12. HD. 30.4.1980 T. 2550/3891 ; 10.2.1969 T. 1652/1547

(70) Bknz: 12. HD. 9.3.1995 T. 2387/3232

kir (71). Mirası reddettiğini ilamla belirleyen mirasçıya karşı da miras bırakanın borcundan dolayı takip yapılamaz (72).

Mirasçıların “defter tutma isteminde” bulunmuş olması halinde (MY. mad. 559), defter tutma işleminin sona erip, her bir mirasçıya tutulan defter gereğince, “mirası kabul veya red etmesi” için verilecek bir aylık sürede takip ertelenir (73). “Resmi tasfiye”nin (MY. mad. 572 vd.) devamı süresince de, mirasçılar aleyhine takip yapılamaz (74).

Alacaklı icra takibini, “mirasçıların hepsine karşı” sürdürebilirse de buna zorunlu değildir. Mirasçılar, mirasbırakanın borcundan, zincirleme (müteselsil) olarak sorumlu olduklarından (MY. mad.581) alacaklı, bu durumdaki mirasçıların birinden ya da birkaçından borcun tamamını isteyebilirler (75). Burada bir “**ihtiyari takip arkadaşlığı**” vardır.

Fakat, konusu paradan başka bir şey olan ilamlı takiplerin -örneğin, taşınır ya da taşınmaz mal teslimine ilişkin taleplerin- bütün mirasçılara veya -varsa- tereke temsilcisine karşı devam ettirilmesi gerekir. Çünkü, bütün mirasçılar, tereke malları üzerinde “iştirak halinde” maliktirler (MY. mad. 581), bu durumda “**mecburi takip arkadaşlığı**” söz konusu olur.

Takip sırasında, borçlunun ölmesi üzerine, alacaklının “mirasçılara karşı” takibe devam edilmesini istemesi halinde, **Yargıtay** (76) mirasçılara yeniden “ödeme emri” (ya da ilamlı takiplerde, “ic-

(71) Bknz. 12. HD. 27.3.1986 T. 9734/34034 ; 10.2.1983 T. 10653/891 -İİD. 6.11.1961 T. 7645/10027

(72) Bknz: 12. HD. 22.11.1983 T. 7495/9250 - İİD. 12.4.1968 T. 4009/2838

(73) Bknz: 12. HD. 28.12.1989 T. 7157/16177 ; 18.5.1984 T. 4778/6330 ; 16.10.1964 T. 10303/11376

(74) Bknz: 12. HD. 27.6.1994 T. 8561/8648 ; 9.12.1983 T. 8555/10230 ; 24.6.1968 T. 6478/6597

(75) Bknz: 12. HD. 20.11.1979 T. 8274/8853 ; 25.5.1964 T. 6272/6561

(76) Bknz: 12. HD. 30.6.1994 T. 7712/8900 ; 27.2.1992 T. 6424/1030 ; 6.11.1990 T. 3547/11111 ; 12.2.1981 T. 885/1325 ; 9.10.1980 T. 4478/7480 ; 26.3.1980 T. 1394/2855

ra emri”) tebliğini istemekte ve onlar tarafından takibe itiraz edilmemesi halinde, mirasçılar hakkında da takibin kesinleşeceğini kabul ederek, ancak ondan sonra, alacaklının mirasçıların kişisel mallarının haczini isteyebileceğini kabul etmektedir. Gerçekten, yüksek mahkemeye göre;

aa- Borçlu ölmeden, hakkındaki takibe itiraz etmişse; alacaklı, borçlunun ölümünden sonra, Tetkik Merciiine başvururuk, “itirazın kaldırılması”nı isteyip mirasçılara duruşma için davetiye gönderebilir. Borçlunun ölümünden sonra, borçlunun mirasçılarına ödeme emri göndermesi ve onların takibe itiraz etmeleri üzerine Tetkik Merciiine başvurması gerekir (77) Halbuki **yüksek mahkeme**, önceki içtihatlarında -kanımızca daha pratik olan- “mirasçılara ödeme emri göndermeden Tetkik Mercii’nde ya da mahkemede itirazın kaldırılmasını (iptalini) isteme hakkını” alacaklıya tanımakta idi (78).

bb- Eğer borçlu, takibe itiraz etmeden ve hakkındaki takip kesinleştikten sonra ölmüşse, alacaklı bu takibe mirasçılara karşı nasıl devam edecektir? **Yargıtay’ın kimi kararlarına göre (79)** “alacaklının, ölen borçlunun mirasçılarına -ya da takip etmek istediği mirasçıya- yeniden ödeme (ya da takip şekline göre, icra) emri göndermesi” gerekmektedir. Halbuki yüksek mahkeme, kimi içtihatlarında (80) “miras bırakan hakkında kesinleşmiş olan takibin, mirasçıları hakkında da kesinleşmiş olacağını, mirasçıların artık bu takibe itiraz hakkı olmadığı” kabul etmekte idi. **Doktrinde (81)** “borçlu miras bırakana karşı başlamış olan icra takiplerine, mirasçılara karşı kaldığı -miras bırakanın öldüğü- yerden devam edileceği, mirasçılara yeniden ödeme emri gönderilmesine gerek olmadığı” belirtilmiştir. **Kanımızca** da borçlunun (miras bira-

(77) Bknz: 12. HD. 1.4.1980 T.1533/3033 ; 26.3.1979T.1952/2524

(78) Bknz.İİD.6.3.1956T. 1258/1288

(79) Bknz.12 HD.30.6.1994 T. 7712/8900 ; 27.12.1992 T. 1624/1030 ; 15.3.1991 T. 10361/3232 ; 9.10.1980 T. 4428/7481

(80) Bknz12.HD.12.2.1981 T.885/1325; İİD.21.5.1956T. 2934/2955

(81) **KURU,B.**age.sh:156 – **POSTACIOĞLU,İ.** age.sh:241 – **ÜSTÜNDAĞ, S.**age. sh: 78vd.

kanın), hakkındaki takibin kesinleşmesinden sonra ölmesi halinde, mirasçılara yeniden ödeme emri tebliğine gerek yoktur. Bu kabul şekli; "mirasçılardan miras bırakanın borcundan sorumluluğu"na ilişkin Medeni Yasa'daki hükümlere (MY.mad.582) daha uygundur.

cc- Eğer borçlu öldüğü anda, ödeme emrine itiraz süresi henüz geçmemişse, mirasçılar itiraz süresinin bitimine kadar , ödeme emrine itiraz edebilirler. **Kanımızca**, bu durumda da mirasçılara yeni bir ödeme emri tebliği gerekmez. Ancak, kalan itiraz süresi İİY.mad. 53/I 'deki 3 günlük ve 3 aylık süre dolmadan sona eriyorsa, itiraz süresinin bu sürelerin bitiminden itibaren 1 gün daha uzatılması gerekir (İİY.mad.56).

Takip sırasında borçlunun ölümü üzerine, takibin mirasçıları hakkında devam edebilmesi, ancak *haciz* ya da *rehnin paraya çevirilmesi* yollarında mümkündür. Yani, miras bırakan hakkında başlayan *iflas yolu ile takip*, mirasçılar iflas yolu ile takip edilebilen (iflasa tabi) kişilerden olsalar bile, mirasçılar hakkında "iflas yolu ile" devam edemez. Miras bırakana karşı başlamış olan *iflas* takibine, mirasçıya karşı *haciz* yolu ile devam edilebilir (İİY.mad.53/III) ya da mirasçı hakkında alacaklının iflas yolu ile takip talebinde bulunup, iflas ödeme emri göndermesi gerekir. (82)

Bu konuda uygulamada önem taşıyan ve pek çok takibin sürüm-cemede kalmasına yol açan şu hususa da değinmekte yarar görüyoruz : Takip sırasında borçlunun ölmesi halinde, takibin "terekeye karşı" ya da "mirasçılara karşı" devamını isteyen alacaklıda "borçlunun ölmüş olduğunu ve mirasçılarının kimler olduğunu" belirtir *veraset ilamı* veya *nüfus kayıtlarını* icra dairesine vermesi istenecek midir? Yoksa, alacaklının "borçlunun ölmüş olduğuna" ilişkin beyanı yeterli sayılıp, borçlu hakkındaki takibin *terekeye* ya da *mirasçılara* yöneltilmesi için, alacaklıdan başka herhangi bir belge istenmeyecek midir?

Alacaklının, ölmüş olan borçlunun nüfus kaydını tesbit edip, Tetkik Mercii'nden yetki belgesi isteyip, mahkemeden borçlunun mirasçıları hakkında *veraset ilamı* alması çok güçtür. Bu nedenle **kanımızca**, takibin yöneltildiği borçlu miras bırakanın mirasçıları, mirasçılık sıfatlarını red etmedikleri sürece, alacaklı veraset ilamı almaya zorlanmamalıdır. Hakkında takibe devam edilen mirasçı, kendisinin "borçlunun mirasçısı olmadığını" ileri sürmedikçe, borçlu miras bırakan hakkında başlamış olan takibe, borçlunun ölümü üzerine, alacaklının bildirdiği mirasçı hakkında devam edilebilmelidir. Örneğin, hakkındaki takip kesinleştikten sonra ölmüş olan borçlunun alacaklısı, "borçlunun öldüğünü ve takibe *terekeye karşı* devam etmek istediğini" bildirip, "borçlu miras bırakanın bankadaki parasının, tapuda adına kayıtlı taşınmazın haczini" istemesi üzerine, alacaklının talebi doğrultusunda işlem yapılmalı haciz uygulandıktan sonra, alacaklının isim ve adresini bildireceği *tüm mirasçılara -ya da terekeye temsilci atanmışsa, ona-* 103 davet kağıdı gönderilmeli, tebligatı alan mirasçıların "kendilerinin borçlunun mirasçısı olmadığını" bildirmeleri halinde, takip durdurulup alacaklıdan *veraset ilamı* istenmeli, mirasçıların "mirası red ettiklerini" bildirmeleri halinde, kendilerinden "mirası red etmiş olduklarına" dair karar istenmelidir. Mirasçıların belirttiğimiz şekilde *mirasçılık sıfatlarını* inkar etmemeleri halinde ise -alacaklıdan ayrıca *veraset ilamı* istenmeden- takibe *terekeye karşı* devam edilmelidir.

Aynı şekilde, hakkındaki takip kesinleştikten sonra borçlunun ölmesi üzerine alacaklı, takibi ismini bildireceği *mirasçı ya da mirasçılara karşı* devam ettirmek istediğini bildirince, takibe bulunduğu (kaldığı) yerden o mirasçı hakkında devam edilmelidir. **Yargıtay**, takibin mirasçı hakkında devam ettirilebilmesi için, mirasçı ya da mirasçılara *ödeme* (ya da *icra*) *emri* tebliğini istediğinden, borçlunun ölümü üzerine ertelenen takibin, isim ve adresleri bildirilen mirasçı ya da mirasçılar hakkında devam ettirilebilmesi için, **ö n c e** bu mirasçılara -alacaklıdan veraset ilamı, nüfus kayıtları istenmeden- *ödeme emri* -ya da takip şekline göre, *icra emri*- tebliğ edilmesi gerekecektir. "*Ödeme emri*" -ya da "*icra emri*"- ni alan

m i r a s ç ı , “kendisinin borçlunun mirasçısı olmadığını” ileri sürmesi halinde, takip durdurulacak ve alacaklıdan “takibi yönelttiği kişinin, borçlunun mirasçısı olduğunu belirten veraset ilamı “vermesi istenecektir. İcra dairesince, alacaklının istemi üzerine gönderilen “ödeme emri” -ya da “icra emri”- ni alan mirasçı, “mirası red ettiğini, bu nedenle, borçlu miras bırakanın borcundan sorumlu tutulamayacağını” ileri sürmesi halinde, kendisinden bunu belirleyen kararı vermesi istenecektir.

Yargıtay da, “borçluların mirasçı olmadıklarını iddia etmemeleri halinde, mirasçılık sıfatının ayrıca belgelendirilmesine gerek olmadığını (83)” belirtmiştir.

Borçlunun takip sırasında değil de, takipten önce ölmüş olması halinde, alacaklı yine takip talebinde bulunurken, veraset ilamı vermeden, borçlu miras bırakanın mirasçıları hakkında takipte bulunabilmelidir. **Yüksek mahkeme** (84) “borçlunun takipten önce ölmüş olması halinde, alacaklının mirasçılar hakkında takip açarken *veraset ilamı* vermek zorunda olmadığını mirasçı olarak gösterilen kimselerin itirazı halinde veraset ilamına gerek bulunduğunu” belirtmiştir.

Mirasın reddi hakkındaki 3 aylık süre içinde, takibin ertelenmesini öngören hükmün *mirasçılara karşı* yapılacak takipler için olduğu kadar *terekeye karşı* yapılacak takipler için de uygulanıp uygulanmayacağı **doktrinde** duraksama ve tartışma konusu olmuştur. Gerçekten; **bir görüşe göre** (85); Medeni Yasa’daki bekleme süreleri, yalnız *mirasçılar* için hüküm ifade eder. **Diğer bir görüşe göre** (86) ise, bu süreler geçmedikçe, terekenin de *tereke* olarak takibi mümkün değildir.

Buraya kadar incelenen İY. mad. 53 hükmü, yalnız **borçlunun ölümünden önce başlamış olan icra takipleri için** öngörül-

(83) Bknz: 12.HD. 13.5.1980 T. 2684/4303 - 16.9. 1976 T. 7575/9137

(84) Bknz: 12.HD.13.5.1980 T. 2684/4303

(85) **BLUMENSTEIN** (Naklen ; **BERKİN**, N. age.sh:127)

(86) **JAEGER** (Naklen ; **BERKİN**, N. age. sh:127) – **KURU**, B. age. sh: 159

müştür. Borçlu -miras bırakanın ölümünden sonra, onun alacaklıları artık terekeye (miras şirketine) karşı yeni icra takibi yapamazlar. Bu durumda, miras bırakanın alacaklılarının sadece mirası kabul etmiş olan mirasçılarının tümüne ya da birine veya birkaçına karşı (ihtiyari takip arkadaşlığı) yeni icra takibi yapabilirler.

Gerçek kişilerin kişiliği (ve *taraf ehliyeti*) ölümle son bulduğundan (MY. mad. 27/I), **ölmüş bir borçlu hakkında** icra takibi yapılamaz (87), yapıldığının anlaşılması halinde bu takibe, onun terekesine (miras şirketine) ya da mirasçılara karşı devam edilemez. Mirası kabul etmiş olan mirasçılar hakkında yeni bir takip yapılması gerekir.

A d i o r t a k l ı k'dan alacaklı olan kişiler de, doğrudan doğruya ortaklardan birini, birkaçını ya da tümünü takip edebilirler (88)

Gerçek kişilerin *taraf ehliyeti* doğumla başlayıp ölümle sona erdiğinden (MY. mad. 27/I), takip tarihinde ölü olan biri hakkında icra takibi yapılamaz. Takip tarihinde borçlunun ölü olduğu anlaşılırsa o takibin -Tetkik Mercii'nce- iptali gerekir. Yoksa, borçlunun mirasçılara ödeme ya da icra emri göndermek sureti ile takibe devam edilemez (89).

Taraf olma ehliyeti, kamu düzeninden olduğu için, icra dairesince doğrudan doğruya göz önünde tutulması gerekir. Bu husus ayrıca *süresiz şikayet* konusu olur (90).

B- Takip ehliyeti: "Medeni haklardan yararlanma ehliyeti"ne (*hak ehliyetine*) sahip olan yani "taraf olma ehliyeti" bulunan kişilerin tümü "takip ehliyeti"ne (*icra takibinde borçlu olarak yer alabilme ehliyetine*) sahip değildir.

(87) Bknz. İct.Bir.K. 4.5. 1978 T.5/4 – 12.HD: 15.5. 2000 T.7564/7913; 10.9.1999T. 8712/9924.vs.

(88) **ANSAY, T.** age. sh:143 – **AYİTER.N.** age.sh:144vd.

(89) Bknz: Yuk.dipn. 87

(90) **BERKİN, N.** age. sh:181

Bir kişinin , borçlu olarak icra takibinde yer alabilmesi için - medeni usul hukukundaki *dava ehliyeti* gibi- *takip ehliyeti*'ne sahip olması gerekir. *Takip ehliyeti* , medeni hakları kullanma ehliyetine (*eylem ehliyetine*) göre saptanır. Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip herkes (MY. mad. 9-16) *takip ehliyetine* de sahiptir.

Borçlu olarak, *takip ehliyetine* sahip olup olmamalarına göre, gerçek kişiler -alacaklılarda olduğu gibi- dört grupta toplamak mümkündür:

a- Tam ehliyetliler: Ergin ve sezgin olup kısıtlı bulunmayan kişiler, tam takip ehliyetine sahiptirler

b- Tam ehliyetsizler: Sezgin olmayan kişiler, takip ehliyetine sahip değildirler. İcra takiplerinde bu kişileri *yasal temsilcileri* -ya da onun atayacağı *vekil*- temsil eder. Vesayet altındaki kimseyi temsilen *vasisi* aleyhine takip yapılabilmesi için, vasiye sulh hukuk mahkemesince *husumet izni* verilmiş olması gerekir.

c- Sınırlı ehliyetsizler: Sezgin küçükler ve kısıtlılardır. Bu kişiler, sınırlı takip ehliyetine sahiptirler. Kural olarak , icra takibinde *borçlu sıfatı* ile yer alamazlar. Bunları icra takiplerinde *yasal temsilcileri* -veli (MY.mad.257); vasi ve kayyumları (MY. mad. 376)- temsil eder.

Bu kişilerin bir meslek ya da sanatla uğraşmasına izin verilen durumlarda (MY. mad. 396, 269, 284) ve tasarruf hakkı kendisine bırakılan mal ve alacaklara (MY. mad. 283) ilişkin olarak yapılan takiplerde, kendileri borçlu olarak yer alabilirler.

d- Sınırlı ehliyetliler: Bu grupta “evli kadın” ile “kendisine yasal danışman atanan” kimseler yer alır. *Evli kadının* takip ehliyeti tamdır. Bu nedenle, tüm icra takiplerinde *borçlu* olarak yer alabilir.

Kendisine yasal danışman atanan kişiler ise tek başına icra takibinde *borçlu* olarak yer alamazlar. Bu kişiler hakkında yapılacak

takiplerin , yasal danışman atanan kimse ile birlikte, yasal danışmana da yöneltilmesi gerekir. Takip talebinde *borçlu* olarak, kendisine danışman atanan kimsenin ve *borçlunun yasal temsilcisi* olarak da danışman atanan kimsenin gösterilmesi gerekir.

Buraya kadarki açıklamalardan şu sonuca varmak ve takip hukukunda, *takip ehliyeti* bakımından borçluları:

1-Tam takip ehliyetine sahip olanlar: Medeni hukuk bakımından *tam ehliyetliler* ile sınırlı ehliyetliler arasında yer alan *evli kadınlar*,

2-Takip ehliyeti olmayanlar: Medeni hukuk bakımından *tam ehliyetsizler*,

3-Sınırlı takip ehliyetine sahip olanlar: Medeni hukuk bakımından *sınırlı ehliyetsizler* ile sınırlı ehliyetliler arasında sayılan *kendisine yasal danışman atanan kişiler*, olmak üzere guruplandırmak mümkündür.

Gerek *özel hukuk tüzel kişileri* ve gerekse *kamu tüzel kişileri* 'nin "medeni hakları kullanma ehliyeti" (*eylem ehliyeti*) bulunduğundan, bunlar icra takibinde borçlu olarak yer alabilirler yani *takip ehliyetine* sahiptirler.

Bir kişinin icra takibinde *borçlu* olarak yer alabilmesi için, onun gerçekten takip konusu alacağın borçlusu olması yani *borçlu sıfatını* taşıması gerekir. Eğer borçlunun takip tarihinde borçlu sıfatı yoksa yapılan takip geçersiz olur. Örneğin; mirası red etmiş olan mirasçıya karşı, miras bırakanın borcundan dolayı icra takibinde bulunulamaz (91). Çünkü bu kişi, *mirasçı* ve dolayısı ile *borçlu sıfatını* taşımamaktadır.

Borçlunun , "takipte *sıfatının* bulunmadığına" dair beyanını *şikayet* yolu ile değil *itiraz* yolu ile ileri sürmesi gerekir (92).

(91) Bknz.İİD.22.7.1957 T. 1133/1389

(92) ÜSTÜNDAĞ, S. age. sh:87 – BERKİN, N. age.sh:185 – KURU, B. age sh:77 vd.

Kimi durumlarda , birden fazla borçluya karşı aynı takip talebi ile icra takibine başlanabilir. Bu durumlara takip hukukunda, **borçlular arasında takip arkadaşlığı (93)** denilmektedir.

Bu durum iki şekilde gerçekleşir:

a- Zorunlu takip arkadaşlığı: Miras ortaklığı (tereke) alacağın-
dan dolayı, tüm mirasçılara karşı takip yapılması halinde (İİY.
mad. 58/2/II) borçlu mirasçılar zorunlu takip arkadaşlarıdır.

b- İsteme bağlı (ihtiyari) takip arkadaşlığı: Alacaklı, ortak borç-
luların herbirine karşı ayrı ayrı takip yapabileceği gibi, hepsini ya
da içlerinden birkaçını birlikte de takip edebilir. Örneğin; bir bono-
nun son hamili, keşideci ile birlikte kendisinden önce gelen ciran-
taları *birlikte* yani bir tek takip dosyası açarak takip edebilir. Bu
durumda, takip edilen borçlular arasında *isteme bağlı takip arka-
daşlığı* doğmuş olur.

X-3- Alacak : Takip talebinde *alacağın* ve istenen *teminatın*
"Türk parası ile tutarı" ve faizli alacaklarda da "faiz miktarı (ora-
mı) ve işlemeye başladığı gün" açıkça belirtilmelidir.

Takip talebinde belirtilen "alacak miktarı" daha sonra azaltıla-
bilir fakat arttırılamaz.

**A- Alacaklı, takip talebinde istediği(takip konusu yaptığı) alaca-
ğın *para alacağı* mı yoksa *teminat alacağı* (94) mı olduğunu açık-
ça belirtmek zorundadır. İstenen *para alacağı* ya da *teminat alaca-
ğı'nın* T ü r k p a r a s ı i l e t u t a r ı'nın gösterilmesi gerekir.
Türk Parası; "Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre Türkiye 'de
tedavülde bulunan ya da tedavülden kaldırılmış olsa bile değiştir-
me süresi geçmemiş olan paralar" (1576 s. Türk Parasının Kıyme-
tini Koruma Hakkındaki Kanuna Dayanılarak Bakanlar Kuru-
lunca Kabul Edilen 30 sayılı Hükümet Kararnamesi, mād. 2/f)**

(93) KURU, B. age. sh:165 vd. – ÜSTÜNDAĞ, S.age.sh:89 vd.

(94) "Teminat alacakları" hakkında ayrıntılı bilgi için bkz:KURU, B. Teminat
Alacakları İçin İllamsız İcra Takibi (BATİDER ,1976,C:VIII,S:3 , sh:33 vd.)

“RG.7.7:1984 T. sayı : 18451” olduğuna ve para birimi de Türk Lirası olduğuna göre, takip konusu alacağın *Türk Lirası* olarak takip talebinde belirtilmesi gerekir.

Alacağın aslının yabancı para olması halinde, örneğin; takip konusu bono’da “meblağ” olarak 1000 Mark gösterilmişse, takip talebinde, takip konusu yabancı para alacağının Türk parası olarak karşılığının gösterilmesi gerekir. İcra müdürü, “alacağın aslının Türk parası olmayıp yabancı para olduğu” gerekçesi ile takip talebi reddedemez.

“Memleket parası ile tediye” kenar başlığını taşıyan Borçlar Yasası’nın 83. maddesi 23.11.1990 tarihinde 3678 sayılı yasa ile değiştirilmeden, daha doğrusu maddeye yeni bir fıkra eklenmeden önce, davacı alacaklıların Türk mahkemelerinden “*alacaklarının yabancı para olarak tahsiline karar verilmesini*” isteyebilip isteye-meyecekleri (ve mahkemelerin bu doğrultuda karar verebilip vere-meyecekleri) hukukumuzda çetin tartışmalara neden olmuştu (95).

Mukayeseli hukukta, yabancı para borcunun “*hangi tarihteki kura göre hesap edilerek, ülke parası ile ödenebileceği*” konusunda başlıca **iki sistem** vardır (96).

- *İsviçre ve İtalyan hukukunun benimsediği birinci sistemde* hesaplama “vade günündeki “kura göre yapılır. Buradaki “vade günü” sözcükleri ile “muacceliyet günü” (hukuki ödeme günü) kastedilmiştir.

BY. mad. 83/II nin benimsediği sistem de bu sistemdir.

(95) Bu konuda ayrıntılı bilgi için Bknz. **KARAYALÇIN, Y.** Yabancı Para Borcunun Vadede Ödenmemesi İle İlgili Problemler (Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, IV, 1987, sh:214 vd.) - **BAYGIN, C.** Yabancı Para Üzerinden Borçlanmalar ve Hukuki Sonuçları, 1997sh: 66 vd.

(96) **KARAYALÇIN, Y.** a.g.e.Sempozyum, sh:186 vd.-**SEROZAN, R.** Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu Değişikliklerinin, Özellikle Yabancı Para Borçlarına ve Bunların Teminat Altına Alınmasına İlişkin Değişikliklerin Eleştirilmesi (İBD.1991 /1-2-3, sh: 206 vd.)

- Alman, Avusturya ve kısmen Belçika hukukunun benimsediği ikinci sistemde hesaplama, "fiili ödeme günündeki" kura göre yapılır.

Yabancı para borçlusuna borcunu, vade günündeki rayiç üzerinden Türk parası ile ödeme hakkını veren BY.mad. 83/II'nin öngördüğü bu çözüm şeklinin, yabancı para borçlularını aşırı derecede koruduğu ve zaman içerisinde Türk parasının yabancı para borcu karşısında devamlı değer kaybetmesi nedeni ile, "borçluları borçlarını vadelerinde ödememeye teşvik ettiği" ileri sürülerek, bu sistemin sakıncalarını gidermek ya da azaltmak için **doktrinde** iki ayrı çözüm önerilmiştir:

a- Alacaklıya munzam zarar davası açma hakkı (BY. mad. 105 tanınması (97))

c- Yabancı para alacağının Türk mahkemelerinde -aynen- dava edilmesi

Bu suretle, vade günündeki yabancı paraya eşdeğerde Türk parasının temerrüt tarihinden itibaren, faizinin fiili ödeme gününde yabancı para alacaklılarının eline geçmesi sağlanmak istenmiştir (98).

Doktrinin önerdiği bu her iki çözüm şekli -maalesef- uygulamada gerçekleşmemiştir. Bunun başlıca nedeni, Yargıtay'ın -uzun yıllar- bu önerilere sıcak bakmamasıdır. Gerçekten, yüksek mahkeme bir taraftan alacaklıya, "asıl dava ile birlikte ve asıl davada talep edilmemiş olsa bile sonradan açılacak dava ile, kur farkından doğan zararının geçikme faizi ile karşılanmayan kısmını, munzam zarar olarak BY. 105'e göre dava etme hakkını" tanımamış (99), di-

(97) Bu konu ile ilgili özgün bir çalışma için Bknz: DOMANIÇ, H. Faizle Karşılanmayan Zararların Giderilmesini Sağlayan BK. 105 ve Diğer Hükümler, 1998 - Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C: IV, 1990, sh: 1098 vd.

(98) KARAYALÇIN, Y. a.g. sempozyum, sh: 213

(99) Bknz: 11.HD. 1.3.1977 T. 424/870 (KARAYALÇIN, Y. a.g. sempozyum, sh: 200) - 11.HD. 2.11.1970 T. 4238/4087 (TİK.1971, I. sh: 145 vd.) - 11.HD. 9.11. 1982 T. 4196/ 4547 (KARAYALÇIN, Y.ag. sempozyum, sh:201) - 10.HD. 11.12.1986 T. 5761/ 6760 (İKİD. 1987 /Arahk, sh:5329)

ger taraftan mahkemelerde "yabancı para alacağının tahsili için dava açılmayacağını" (100) ısrarla vurgulamıştır...

Yüksek mahkeme, bu sert tutumunu çok sonraları terk ederek "kur farkından dolayı uğranılan zarar için borçluya karşı B.Y. 105'e göre dava açılabilirliğini" (101) ve mahkemelerin "yabancı para alacağı olarak tahsil kararı verebileceklerini" (102) kabul etmeye başlamıştır...

(100) Bknz:11.HD. 19.6.1985 T. 3981/ 4267 (KARAYALÇIN,Y. a.g. sempozyum , sh:216)

(101) Bknz: HGK. 23.9. 1987 T. 10-143/ 650 (İKİD: S: 324 , sh:5330) – HGK.7.11. 1990 T. 11-283/ 558 (İBD. 1990/ 10-11-12 , sh:1067 vd.)

(102) - Bknz: "Davacı vekili dilekçesinde, 'müvekkili şirketin mal ihracı karşılığı davalıdan 119.370 DM. alacağını iflas masasına kaydettirdiğini, alacağın tamamının reddedildiğini', ileri sürerek, '119.370.DM alacağın kayıt ve kabulünü' talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevabında 'alacağın ispatı için ibraz edilen delillerin yetersiz olduğunu, davalının kayıtlarında da bulunmadığını' savunarak, 'davanın reddini' istemiştir.

Mahkemece, 'iddia, savunma, davalının ticari defterleri, taraf delilleri, Merkez Bankası cevabı, toplanan deliller üzerinde yaptırılan bilirkişi incelemesine göre, davalı şirketin dış ülkelerdeki davacıdan 119.370 DM.'lik mal ithal ettiği halde, bedelini yurt dışına transfer etmediği anlaşıldığından, iflas tarihindeki kur üzerinden 16.574.524 TL. alacağın masaya kayıt ve kabulüne' karar verilmiştir.

Hükmü davacı vekili temyiz etmiştir.

Taraflar arasındaki ilişki akreditiften kaynaklanmış olup, alıcı olan davalı, ithal ettiği malın bedelini , satıcı olan davacı yabancı firmaya döviz olarak ödemek borcu altına girmiştir. Bu durum, taraflar arasındaki akti ilişkinin bir gereğidir. Binnatice, **taraflar arasındaki ödeme şeklinin yabancı para olarak kararlaştırıldığı kabul ile, davacının alacağının iflas masasına yabancı para olarak (olayda DM) kayıt ve kabulüne karar verilmesi gerekirken, B.K. 83/II hükmü gözden kaçırılarak, iflas tarihindeki kura göre T.L. karşılığının kayıt ve kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün bozulması gerekmiştir.**" (11.H.D. 12.3.1990 T. 970/2089)

- "Taraflar arasındaki sözleşmenin İtalyan Lireti şeklindeki yabancı para üzerinden yapıldığı, davacının Liret şeklinde düzenleyip gönderdiği faturalara davalının itiraz etmemesinden anlaşılmıştır.

Faturada loret olarak gösterilen alacağın, aynen yabancı paranın uygulanması olarak kabul edilip, B.K.'nun 83/II'ye göre **Loret üzerinden tahsil**

"Yabancı para borcunun vadesinde ödenmemesi halinde alacaklı, bu borcun vade veya fiili ödeme günündeki rayice göre Türk parası ile ödenmesini isteyebilir." şeklindeki BY. mad. 83/III'de yer alan yeni düzenleme, alacaklıya "vade günündeki" kur (yani; "hukuki ödeme günü") ile "fiili ödeme günündeki" kur arasında serbestçe seçme hakkı vermektedir. **Doktrinde (103)**, bu yeni kuralın "ne borçlusuna, ne parasına ne de yargıcına güvenmeyen toplumun kuralı" olduğu ifade edilmiştir.

Bu yeni düzenlemeden sonra, artık "kur farkına dayanan tazminat talepleri"ne çok ender rastlanılabilecektir (104).

kararı verilmek ve temerrüt faizi isteyen davacıya, Liret üzerinden ne oranda faiz istediğinin sorulması, davalının bu isteğe itirazı halinde, Türk bankalarınca, Lirete uygulanan ortalama faiz miktarı tespit edilerek, o faizin hüküm altına alınması gerekirken, yazılı şekilde hatalı karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir" (11. HD. 20.6.1990 T. 4665/5054) (İKİD. S: 377, sh: 8747 ; İBD. 1992/1-2-3, sh:25 ; **ŞİRİN, Ş.** Ticaret Hukukunda Faiz ve Uygulaması, 1991, sh:165)

Not: Yukarıdaki içtihatlar, BY.'nın 83. maddesinin 3678 sayılı yasa ile değiştirilmeden önceki dönemde verilmiş olduklarından ilginçtir. Yüksek mahkeme, anılan 83. maddenin değiştirilmesinden sonra, bu konuda daha rahat karar vermiştir. Örneğin;

- "..... mahkemece **'3300 DM.'nin 1.6.1987 tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline' karar verilmiştir.** Ancak, davacı taraf alacağın yabancı para üzerinden tahsili talebinde bulunduğuna göre, mahkemece 3095 sayılı yasanın 3678 sayılı kanunla eklenen 4a maddesi uyarınca, devlet bankalarının Alman markı üzerinden açılan bir yıl vadeli mevduat hesaplarına uyguladığı en yüksek faiz nispeti tespit olunarak, hükmolunan yabancı para alacağına bu nispette faiz yürütmek gerekirken, yazılı şekilde %30 yasal faize hükmedilmesi doğru görülmemiş, hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir." (11. HD. 25.2.1993 T. 7684/1211) (YKD. 1993/6, sh:884)

- "Davacı alacağının paund olarak tahsilini talep etmiş, davalı da davacıya keşide ettiği 31.7.1990 tarihli cevabi ihtarnamesinde (10.853) paund borcu olduğunu kabul etmiştir. Bu yön gözönünde tutularak, **alacağın sterlin (paund) olarak tahsiline karar verilmesi** ve faiz yönünden de 3095 sayılı kanunun 4a maddesinin uygulanması gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir." (19. HD. 11.6.1993 T. 5387/4269) (Yayımlanmamıştır)

(103) **SEROZAN, R.** agm. sh:207

(104) **BARLAS, N.** Para Borçlarının İfasında Borçlunun Temerrüdü ve Bu Temerrüt Açısından Düzenlenen Genel Sonuçlar, 1992, sh:218

3678 sayılı yasa ile Borçlar Yasası'nın 83. maddesine eklenen üçüncü fıkra ile, yabancı para (döviz) borcunu ödemede temerrüde düşmüş olan borçlu BY. 83/II uyarınca sahip olduğu bu seçim hakkını kaybetmekte, bu yetki alacaklıya geçmektedir (105).

Gerçekten; yabancı para alacağının vadesinde ödenmemesi üzerine alacaklı bu alacağını ya "vade günündeki rayice göre" veya "fiili ödeme günündeki rayice göre" *Türk parası* olarak ödenmesini isteyebilecektir.

BY. mad. 83/III'de geçen "fiili ödeme günü"nden maksat, "borçlunun borcunu fiilen ödediği tarih"tir. Bu da çok kez, icra takibinden sonra, "icra müdürlüğünün, borçludan parayı fiilen tahsil ettiği tarih" olacaktır. (106) Yoksa, "takip talebinde bulunulan tarih" fiili ödeme günü sayılmaz.

Elindeki ilamda ya da senette, alacağı "yabancı para" (döviz) olarak ifade edilmiş olan alacaklı, bu alacağını nasıl icraya koyabilecektir?

Bilindiği gibi; İY. mad.58/III uyarınca "alacağın (ve istenen teminatın) "Türk parası ile tutarı"nın t a k i p t a l e b 'inde gösterilmesi zorunludur. Bu hükmün "kamu düzeni ile ilgili" ve "emredici" olduğu konusunda gerek **doktrinde** (107) ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında** (108) hiçbir duraksama yoktur.

Doktrinde (109) emredici bir hüküm olan İY. mad.58/3'ün, BY. mad. 83/III ile yürürlükten kaldırılmadığı, alacaklının İY .mad.

(105) SEROZAN, R. agm. sh:211 – TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP. Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 1993, sh:779

(106) KARAHASAN, M.R. Türk Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), C:1, 1992, sh:1298 – TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP age. sh:779)

(107) POSTACIOĞLU, İ. age. sh:121 – ÜSTÜNDAĞ, S. age. sh:105 – ANSAY, S.Ş. Hukuk, İcra ve İflas Usulleri, 1960, sh:49 – KURU, B. age. sh:194 – PEKCANİTEZ, H. Yabancı Para Alacaklarının Tahsili, 1998, sh:156. – KARAYALÇIN, Y. ag sempozyum, sh:207 – SEROZAN, R. Paranın Alım Gücünün Düşmesine Bağlı Kayıtların Karşılansında Eşitsizlikler "Prof. Dr. İ. Sungurbeye Armağan, 1996, sh:47" – OĞUZMAN, K. Borçlar Hukuku Dersleri, 1987, sh:192 – BİRSEL, M./ERDEM, E. ag. sempozyum, sh:129

(108) Bknz: 122. HD. 23.12.1999 T. 1654/17139 ; 11.11.1999 T. 12889/14038 ; HGK. 12.5.1999 T. 12-271/301 vb.

(109) PEKCANİTEZ, H. age. sh:181 vd.

58/3'ü görmezlikten gelerek, takip konusu yabancı para alacağının fiili ödeme zamanındaki kura göre karşılığının kendisine ödenmesini isteyemeyeceği, takip talebinde yapılmış olan çevirinin, tüm takip boyunca devam edeceği (aynı kalacağı), İY. mad. 58 hükmüne rağmen, yorum yapmak yerine bu maddelerin maddi hukuka uygun olarak değiştirilmesi gerekeceği...." belirtilmiş olmasına rağmen, **yüksek mahkeme** öteden beri, İY. mad. 58/3'e rağmen, BY. mad. 83/III hükmüne üstünlük tanıyarak bu hükmü öncelikle uygulamıştır. Gerçekten; **Yargıtay 12. HD. önce**, yabancı para alacağının kapsamını belirleyen BY. mad. 83/III hükmünün bir maddi hukuk kuralı olmasına rağmen, takip hukukunda da aynen uygulanacağını benimseyerek, alacaklının *takip talebinde* (ve buna uygun olarak düzenlenecek *ödeme emrinde ve icra emrinde*) alacağın "yabancıpara alacağı" -yani; Mark, Dolar, Lire vb.- olarak gösterileceğini kabul etmekteydi (110).

- (110) - "Alacaklı takip talepnamesinde, 20.000 DM çek bedelinin, 2.000 DM çek tazminatı ve 19.9.1990 tarihinden itibaren reeskont faizi ile tahsilini istemiştir. 163 örnek ödeme emrine karşı yapılan şikayetin sonuçlanıp, takibin kesinleştiği, ödeme tarihlerindeki kura göre hesabın yapılması gerekirken, 'takip tarihindeki kura göre yanlış hesap yapıldığından' bahisle, memurluk kararının kaldırılması istenmiştir.

TTK'nun 714. maddesine göre; "çekin ödeme yerinde rayici olmayan bir para ile ödenmesi şart koşulmuş ise, bedeli çekin ibraz günündeki kıymetine göre, o memleket parası ile ödenebilir. İbraz üzerine ödenmediği takdirde, hamil çek bedelinin dilerse ibraz, dilerse ödeme günündeki rayice göre memleket parası ile ödenmesini isteyebilir. **Takip Mark üzerinden yapılp kesinleştiği takdirde, Mark olarak yapılan ödemelerin aynen, TL. olarak yapılan ödemelerin ise, ödeme günündeki kur üzerinden DM'a çevrilerek borçtan mahsubu gerekir.** Alınacak harç miktarı açısından, takip tarihindeki kur üzerinden, alacak miktarının memurlukça belirlenip, belirlenen miktar üzerinden harç alınmış olması, alacaklının ödeme tarihindeki kur üzerinden alacağını istemesine mani değildir.

Merciice, bu maddi ve hukuki olgular gözetilerek şikayetin kabulüne karar vermek gerekirken reddine karar verilmesi yasaya aykırıdır." (12. HD. 26.3.1992 T. 1991/8685-3763 ; Manisa Bar. D. 1992/Temmuz, sh:38)

- "Takip talepnamesinde ve ona uygun düzenlenen icra emrinde, bedelin Mark olarak gösterilmesi, takibin iptali için bir neden sayılamaz. *BK'nun 3678 s. K. ile değişik 83. maddesine göre, borçlu yabancı para ile ödeme yapabileceği gibi, alacaklının seçimine göre, ödeme tari-*

Ancak, "takip talebinde, takip tonusu alacağın mutlaka Türk parası olarak belirtilmesi zorunluluğunu" öngören İY. mad.58/3 (ve buna yollama yapan İY. mad. 167/II) hükmü nedeniyle, **yüksek mahkeme** "yabancı paranın aynen tahsilinin istenmeyeceğini (takip konusu yapılamayacağını)" belirtmeye başlamıştır (111). Böylece, alacaklının elindeki ilam ya da senette "yabancı para alacağı" olarak ifade edilmiş alacağını aynen -yani; Mark, Dolar, Lirret olarak- borçludan isteyemeyeceği, bunu Türk parasına çevirerek takip konusu yapabileceği -İY. mad. 58/III, 167/II ; BY. 83 uyarınca- kesinlik kazanmıştır. Gerçekten; **yüksek mahkeme**, artık süreklilik kazanmış içtihatlarında; "yabancı para alacağının Türk parası ile tutarının (karşılığının) takip talebinde gösterilmesi zorunluluğu"nu öngören **İY. mad. 58/3 hükmünün**;

-*"Kamu düzeni ile ilgili emredici bir hüküm olup, doğrudan doğruya (re'sen) gözetilmesi gerekeceğini"* (112)

-*"Kamu düzeni ile olması nedeniyle takibin yabancı para alacağı olarak kesinleşmesi halinde infaz kabiliyeti olmayacağını"* (113)

-*"Devletin hükümlerlik hakkı ile ilgili olup, süresiz şikayete konu olacağını"* (114)

-*"İY. mad. 58/3 hükmüne aykırı olarak -takip konusu yabancı para alacağın Türk parası ile tutarının(karşılığının) takip tale-*

hindeki kur üzerinden Türk parası olarak da ödeme yapabilir. Bu nedenle, aksine düşüncelerle yazılı şekilde karar tesisi isabetsizdir." (12. HD. 21.5.1992 T. 1991/14250-6975)

(111) Bknz: 11. HD. 22.6.1995 T. 9221/9411 ; 12.1.1994 T. 16386/174 ; 15.2.1993 T. 13376/2686 ; 13.1.1993 T. 11139/284

(112) Bknz: 12. HD. 23.12.1999 T. 16548/17139 ; 11.11.1999 T. 12889/14038 - HGK. 12.5.1999 T. 12-271/301 - 12. HD. 3.3.1999 T. 2198/2454

(113) Bknz: 10.2.2000 T. 1000/2136 ; 29.4.1999 T. 5114/5592 ; 12.11.1997 T. 12398/12645 vs...

(114) Bknz: 12. HD. 5.11.1998 T. 10827/12130 ; 12.10.1998 T. 10109/10549 ; 9.10.1997 T. 9798/10454 ; 25.12.1996 T. 15742/16226

binde gösterilmeden- yapılan takibin iptali gerekeceğini" (115) (116).

-"İİY. mad. 58/3 hükmü gözönünde tutularak, Tetkik Mercii'nce inkar tazminatına takip konusu para alacağının takip tarihindeki rayicine göre Türk parası karşılığı üzerinden hükmedilmesi gerekeceğini" (117) belirtmiştir.

Alacaklı, takip talebinde yabancı para alacağını, **hangi tarihteki** -yani; "vade tarihindeki" mi, yoksa "takip tarihindeki" kura göre mi Türk parasına çevirip gerekli harcı yatırarak takipte bulunacaktır? Bu sorun özellikle alacaklının "fiili ödeme günündeki rayice göre alacağının Türk parası ile ödenmesini istemesi (tercih etmesi) halinde ortaya çıkar. Çünkü, alacaklı tercihinin "vade tarihindeki kur" olarak belirtirse, artık "takip tarihindeki kur"un bir önemi kalmaz...

Uygulamada, alacaklılar dövizin sürekli değer kazandığı dönemlerde, kendileri için daha yararlı olacağından, genellikle "fiili ödeme günündeki kur"u tercih edeceklerinden, alacaklının bu durumda "hangi kura göre" alacağını Türk parasına çevireceğini belirlemek önem taşır. **Kanımızca**, alacaklı "fiili ödeme günündeki rayice göre" ödeme yapılmasını istemişse, takip konusu yabancı para alacağının *takip tarihindeki* rayice göre Türk parası karşılığını takip talebinde açıklayıp, bu miktar üzerinden harç yatırması

(115) Bknz: 12. HD. 25.11.1999 T. 14313/14988 ; 2.11.1999 T. 124812/13290 ; 17.12.1997 T. 13625/14163 vs...

(116) Ayrıca uygulamadaki önemi nedeniyle belirtelim ki, takip konusu yabancı para alacağının takip tarihindeki Türk parası tutarı (karşılığı) "takip talebi"nde belirtilmiş olmasına rağmen, "takip talebi"ne uygun olarak düzenlenmesi gereken "ödeme (icra) emri"nde bu husus yerine getirilmemişse, o zaman borçlunun -süresiz şikayeti üzerine- "ödeme (icra) emrinin iptaline" karar verilmesi ve borçluya -"takip talebi"ne uygun- yeni bir "ödeme (icra) emri" gönderilmesi gerekir. (Bknz: 12. HD. 8.5.2000 6960/7854 ; 1.5.2000 T. 6333/7021 ; 8.2.2000 T. 908/1783 vs...)

(117) Bknz: 3.6.1999 T. 6657/7459 ; 8.12.1998 T. 13459/14106 ; 22.12.1998 T. 14336/14815

gerekir. (118) Çünkü “takip tarihi”, “vade tarihi” ne nazaran, son hesabın yapılacağı “fiili ödeme günü” ne daha yakın bir tarihtir. Burada, uygulamadaki önemi nedeniyle şu hususu da belirtelim ki; BY. mad. 83/III’de alacaklıya sadece “vade tarihi” ile “fiili ödeme günü”ndeki kur arasında bir seçim hakkı tanındığı ve **doktrin- de (119)** de “alacaklının bu tarihler arasındaki bir tarihi seçemeyeceği” -yani; alacaklının bu iki tarih arasındaki kendisi için daha elverişli olabilecek başka bir günü seçme hakkından yoksun olduğu”- belirtilmesine rağmen, **Yargıtay 12. HD (120)**. “alacaklının takip tarihindeki kur üzerinden kendisine Türk parası olarak ödeme yapılmasını isteyebileceğini” kabul etmektedir.

Alacaklı, yabancı para alacağını -ister “vade tarihindeki” ister “takip tarihindeki” kura göre- Türk parasına çevirerek “takip talebi”nde bulunurken, **hangi kuru** -yani; yabancı paranın (dövizin) *alış fiyatını* mı yoksa *satış fiyatını* mı- esas alacaktır? Burada amaç, alacaklıyı, “kendisine ödenecek Türk parası karşılığında borçlanılan yabancı parayı aynen temin edebilecek duruma getirmek” olduğundan, yabancı paranın *satış fiyatına (kuruna)* göre çevirme işlemi yapılması isabetli olur (121).

Ayrıca belirtelim ki; burada esas alınacak “yabancı para satış fiyatı”, o gün için TC. Merkez Bankasının saptadığı resmi satış fiyatı (kuru) olmalıdır (122). Uygulamada ancak bu yolla bir birlik (tekdüzelik) sağlanabilir. Çünkü; serbest piyasada ve bankalarla

(118) Bknz: 12. HD, 26.3.1992 T. 8685/3763

(119) **SEROZAN, R.** agm. sh:211 – **TEKİNAY/AKMAN/ BURCUOĞLU/ALTIP** age. sh:778

(120) Bknz: 12. HD. 23.5.2000 T. 7681/8360 ; 13.4.2000 T. 4673/5937 ; 31.1.2000 T. 568/1216 vb.

(121) **BİRSEL, M. /ERDEM, E.** Yurtdışından Alınan Yatırım Kredilerinin Cebri İcra Yolu İle Tahsilinde Ortaya Çıkan Sorunlar (Türk, İngiliz ve ABD. Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumuna Sunulan Bildiri), 1993, sh:129 – **BARLAS, N.** age. sh:101

(122) **BARLAS, N.** age. sh:101

döviz satış (alış) bürolarının, döviz satış fiyatları, döviz alış fiyatları gibi günün her saatinde değişebildiği için, takip hukuku bakımından -icra takiplerindeki "alacak miktarı"na itiraz üzerine doğacak uyuşmazlıkları önlemek için- böyle bir yol izlenmesi yararlı ve zorunludur.

"Yabancı paranın (dövizin) satış fiyatını (kurunu), TC. Merkez Bankası bültenlerine göre" belirlerken, **kanımızca**, alacaklının elde edeceği yabancı parayı kullanım amcına -yani bu yabancı parayı, yabancı bir ülkeye transfer edip etmeyeceğine göre-, TC. Merkez Bankasının ilan ettiği "döviz satış" ya da "efektif satış" fiyatının esas alınması gerekir.

Örneğin, alacaklı elde edeceği yabancı parayı Türkiye'de kullanacaksa, o zaman "**efektif satış fiyatı**"nın, eğer alacaklı bu parayı, yabancı bir ülkedeki hesabına transfer edecekse o zaman "**döviz satış fiyatı**"nın esas alınması gerekir... **Sayın Pekcanitez (123)** "çeviride TC. Merkez Bankasının *efektif satış kurunun* esas alınması", **sayın Baygın (124)** ise; "eğer, nakit dışı ödeme söz konusu ise *döviz satış kuru*'nun, nakden ödeme yapılmak gerekiyorsa, *efektif satış kuru*'nun esas alınması gerektiği" görüşündedir. **Yüksek mahkeme (125)** de "alacaklının, fiili ödeme günündeki efektif satış bedeli üzerinden, alacağın tahsilini talep edebileceği" yönündeki icra müdürlüğü işleminin yerinde olduğunu" belirtmiştir.

Alacaklı eğer, -BY. ma. 83/II'ün kendisine tanıdığı seçim hakkı uyarınca- "yabancı para alacağının fiili ödeme günündeki rayice göre" Türk parası karşılığının ödenmesini istiyorsa, *takip talebinde* "alacak miktarı"nı vade tarihi veya takip tarihine göre Türk parasına çevirip belirttikten sonra -"not" şeklinde- bu isteğini açıkça belirtmelidir. (126) Böylece, icra müdürünü, borçludan takip ko-

(123) PEKCANITEZ, H. age. sh:189

(124) BAYGIN, C. age. sh:116 vd.

(125) Bknz: 12. HD. 13.5.1997 T. 5128/5534

(126) UYAR, T. Uygulamalı İcra ve İflas Hukuku, 1993, sh:570 - Aynı görüşte: REİSOĞLU, S. age. sh:334 - ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukuku, sh:111

nusu borcu -eğer borç taksitler halinde ödeniyorsa, taksitleri- tahsil ederken borç miktarını, borcun -veya taksitlerin- fiilen ödendiği tarihe göre o tarihlerdeki satış fiyatı (kuru) üzerinden -yeniden hesaplaması gerektiği konusunda uyarılmış olur. **Yargıtay 12. HD. (127)**, bu gibi durumlarda, takip konusu yabancı para alacağının **t a k i p t a r i h i n d e k i** Türk parası ile tutarının (karşılığının) "*harca esas kıymet*" olarak, alacaklı tarafından "takip talebi"nde ve "ödeme (icra) emri"nde gösterilmiş olmasını yeterli görmektedir.

Borçlu, eğer "takip talebinde" -vade veya takip tarihindeki kura göre- belirtilmiş olan ve Türk parası ile ifade edilen borcu, takip giderleri ile birlikte takip başladıktan bir süre sonra öder, alacaklı da, "takip talebi"nde açıkça "*fiili ödeme günündeki rayice göre*" ödeme yapılmasını istemişse, **aradaki kur farkından doğan alacak için**, kanımızca, önce borçluya -uygulamadaki ismiyle- bakiye borç bildirisi (muhtırası) gönderilmesi ve borçlunun bu borcu yatırmaması halinde, bu borç için haciz, muhafaza altına alma, satış gibi takip işlemlerine devam edilmesi gerekir (128). Yoksa, alacaklının, takibin uzaması (borçlunun takip talebinde bildirilen borcunu geç ödemesi) nedeniyle, kur farkından doğacak alacak için ayrı bir takip yapması gerekmez. Böyle bir hatalı uygulama, hem takip ekonomisine ve hem de yasa koyucunun yabancı para alacaklısını koruma amacına aykırı düşer.

Alacaklı, yabancı para alacağı için faiz ödenmesini isterse, bunu *takip talebinde* nasıl belirtmelidir?

"Sözleşmede daha yüksek akti veya gecikme faizi kararlaştırılmadığı hallerde yabancı para borcunun faizinde Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı uygulanır." şeklindeki -3095 sayılı Ka-

(127) Bknz: 12. HD. 17. 2.2000 T.1597/2604 ; 10.5.1999 T. 5857/5985 ; 16.6.1998 T. 6443/7264

(128) **BİRSEL,M/ERDEM,E** ag.sempozyum,sh:131-145 - **DOMANIÇ, H.** ag.sempozyum,sh:144

nuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un 4a maddesinde yer alan- hüküm uyarınca;

- Alacaklı eğer, takip talebinde açıkça **"takip konusu yabancı para alacağının fiili ödeme tarihindeki Türk parası karşılığının borçludan alınmasını"** istemişse; senetli takiplerde "vade tarihinden" (senette vade yoksa; "takip tarihinden"); ilamlı takiplerde "ilam tarihinden" itibaren "fiili ödeme tarihine kadar" takip konusu yabancı para alacağının aşına -3095 s.Y. mad. 4a uyarınca- *yabancı para faizi isteyebilir*. Örneğin; devlet bankalarından olan Ziraat Bankası, diğer Devlet Bankaları -vade tarihinde- bir yıl vadeli Mark hesabına yılda %8 faiz verirken, %10 faiz veriyorsa, alacaklı, bu bankanın faiz oranını benimseyip, 1.6.2000 vadeli 10000 mark meblağlı senedini, 1.12.2000 tarihinde icraya koyuyorsa *takip talebinde* " alacak miktarı olarak; 10000 Mark (ana para) + 500 Mark(işlemiş altı aylık %10'dan faiz) = 10500 Mark'ı gösterip, "bu alacağının takip tarihinden, fiili ödeme tarihine kadar -ana para için- işleyecek yabancı para faizi ile birlikte (kademeli olarak) tahsilini" talep ettiğini açıkça belirtmelidir. "Harca esas miktar olarak da 10500 Mark'ın takip tarihindeki karşılığını Türk parası olarak bildirmelidir...

Alacaklı bu şekilde *takip talebinde* bulunduktan sonra; borçlu örneğin dokuz ay sonra borcunu ödemek için icra müdürlüğüne gelir ya da borçlunun haczedilen malları dokuz ay sonra satılır ve satışı kesinleşirse, icra müdürünün dosya borcunu (alacaklıya ödenecek alacak miktarını); "10.000 Mark (ana para) + 500 Mark (vade tarihinden takip tarihine kadar işlemiş yıllık %10 faiz) + 750 Mark (takip tarihinde fiili ödeme tarihine kadar işlemiş -9 aylık- yıllık %10'dan faiz) = 11.250 Mark'ın, fiili ödeme günündeki TC. Merkez Bankası -efektif (veya döviz) satış kuru karşılığı..... TL." olarak hesaplaması gerekir.

- Buna karşın, alacaklı eğer takip talebinde açıkça **"takip konusu yabancı para alacağını, takip tarihinde Türk parasına çevirdikten sonra, bu miktarın takip süresince (borç ödeninceye kadar) işleyecek reeskont (avans) faizi ile birlikte borçludan alınmasını"** istemişse, takip dayanağı ya-

bancı para alacağına, "vade (ilam) tarihi"nden, "takip tarihi"ne kadar -3095 s. Y. mad. 4a uyarınca yabancı para faizi hesaplanıp, bunun takip talebinde gösterilmesi ve "takip tarihi"nden, borç ödenceye kadar da -takip süresince- takip talebinde Türk parasına çevrilmiş olan "ana para"ya (asıl alacağa) reeskont (avans) faizi hesaplanması gerekir...

Yargıtay 12. HD., takip konusu yapılan yabancı para alacaklarında, ne o r a n d a f a i z i s t e n e b i l e c e ğ i konusunda;

-*"Alacaklının takip talebinde, 'yabancı para alacağının fiili ödeme günündeki rayice göre' Türk parası ile ödenmesini (fiili ödeme günündeki kura göre ödenmesini) istediği durumlarda (vade tarihi bulunmayan senede dayalı takiplerde 'takip tarihinden itibaren'; vade tarihi bulunan senetlere dayalı takiplerde ise 'vade tarihinden itibaren') tahsil tarihine kadar işleyecek faizin -3095 s. Y'nun 4a maddesi uyarınca- Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranına göre hesaplanması gerekeceğini"* (129)

-*"Alacaklının takip talebinde, yabancı para alacağının takip tarihindeki kura göre Türk parası ile ödenmesini istediği durumlarda 'vade tarihinden takip tarihine kadar' y a b a n c ı p a r a f a i z i 'takip tarihinden tahsil tarihine kadar' ise r e e s k o n t (şimdi; avans) faizi (veya varsa taraflar arasındaki sözleşmede öngörülen faizi) isteyebileceğini"* (130)

-*"Yabancı para alacağına dayalı takiplerde, alacaklı takip talebinde ister takip tarihindeki kur, ister fiili ödeme günündeki kur üzerinden, alacağının Türk parası karşılığının ödenmesini istemiş olsun, 'vade tarihinden takip tarihine kadar' işlemiş olan faizin,*

(129) Bknz: 12. HD. 11.3.1999 T. 1975/2998 ; 4.6.1998 T. 6181/6788 ; 13.11.1997 T. 12257/12698 ; 5.6.1997 T. 6008/6653 vs...

(130) Bknz: 12. HD. 23.5.2000 T. 7681/8360 ; 13.4.2000 T. 4673/5937 ; 31.1.2000 T. 568/1216 ; 26.11.1998 T. 12290/13565 ; 28.10.1998 T. 10849/11703 ; 1.4.1998 T. 3179/3852 ; 15.9.1997 T. 8076/8502

3095 s. Y'nın 4a maddesi uyarınca, devlet bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına uyguladıkları en yüksek faiz oranına göre hesaplanması gerekeceğini" (131) i f a d e etmiştir...

Ayrıca belirtelim ki; İİY. mad.58/III gereğince, takip konusu yabancı para alacağının Türk parası karşılığının "takip talebi"nde gösterilmesi zorunluluğu, takip konusu ilamda yabancı para alacağının -örneğin; "10.000 ABD. Dolarının, 12.000 DM.'nin davalıdan tahsiline" şeklinde- yabancı para olarak tahsiline karar verilmiş (hükmedilmiş) olması halinde de geçerlidir. Yani, böyle bir ilam takibe konulduğunda da, yine ilamda tahsiline hükmedilen yabancı paranın takip tarihindeki Türk parası karşılığının takip talebinde -"harca esas değer" olarak- belirtilmesi gerekir. (132)

Yüksek mahkeme, yukarıdaki açıklamalarımız sırasında atıf yaptığımız kararları dışında, yabancı para alacağına dayalı icra takiplerine ilişkin olarak;

-*"Yabancı para alacaklarının tahsiline ilişkin takiplerde; alacaklının, takip konusu yabancı para alacağının dilerse "takip günündeki rayice göre" dilerse "fiili ödeme günündeki rayice göre" Türk parası karşılığının tahsilini isteyebileceğini (bu konuda tercih hakkına sahip olduğunu)"(133)*

-*"Takip talebi (ve ödeme emri)nde, takip konusu yabancı para alacağının Türk parası karşılığının gösterilmemiş olmasının, alacaklı tarafından hükmün temyizi halinde, takibin iptalini gerektirmeyeceğini" (134)*

(131) Bknz: 12. HD. 23.5.2000 T. 7681/8360 ; 11.3.1999 T. 1975/2998 vs...

(132) Bknz. 12.H.D. 29.4.1999 T. 5114/5592 ; 31.10.1997.T. 11624/11937

(133) Bknz. 12.H.D. 24.2.2000.T. 1631/3029 ; 13.11.1997.T.12252/12698 ; 11.11.1997.T. 12217/12560; 13.5.1997.T.5128/5534

(134) Bknz: 12. HD. 30.3.2000 T. 4162/4923

-*"Yabancı para alacağını içeren ve kambyo senedi niteliğini taşımayan bir senede dayanarak, 'takip talebindeki kur üzerinden' takip yapan alacaklının, takip tarihinden tahsil tarihine kadar borçludan 'yasal faiz' isteyebileceğini (135)"*

-*"Vade tarihi taşımayan, yabancı para alacağı içeren bonoya dayalı takiplerde, borçlu ibraz (takip) tarihinde temerrüde düşmüş sayılacağından, alacaklının 'takip tarihindeki kur' üzerinden talepte bulunabileceğini" (136)*

-*"Alacaklının, takip talebinde ödeme tarihindeki kur farkından doğan talep hakkını şaklı tutarak, takip tarihindeki kur üzerinden takipte bulunabileceğini" (137)*

-*"Tarafların 'TC. Merkez Bankası dışında başka bir bankanın döviz satış kuru üzerinden senet bedelinin Türk parası olarak ödeneceğini' kararlaştırmalarının geçerli olacağını" (138) belirtmiştir.*

B- Alacağın konusu altın (para) ise, ya altının piyasadan temini mümkündür yahut da değildir:

a-Mislen bulunması mümkünse, borcun mislen ödenmesi gerekir. Böylece bir alacağın, takip talebi tarihindeki rayicine göre karşılığının istenmesi gerekir. Bu halde altın tıpkı "yabancı para" gibi işlem görür. Eğer ödeme tarihine kadar altın paranın kıymetinde bir yükselme olursa, aradaki fark ayrı bir takiple borçludan istenebilir.

b-Eğer takip konusu altın alacağı piyasadan mislen bulunamıyorsa, vade tarihine göre Türk parasına çevirilerek istenmelidir.

Önemi nedeniyle belirtelim ki, Yüksek mahkeme 9.7.1941 T. 32/28 sayılı İct. Bir. Kararında (139) "Altın borcunun para niteli-

(135) Bknz: 12. HD. 18.6.1998 T. 6658/7491 ; 10.7.1995 T. 9899/10360

(136) Bknz: 12. HD. 28.10.1997 T. 11316/11680 ; 22.5.1997 T. 5662/6006

(137) Bknz: 12. HD. 3.5.1995 T. 6882/7020 ; 3.11.1994 T. 13230/13566

(138) Bknz: 12. HD. 4.10.1994 T. 11469/11703

(139) Bknz:R.G. 28.7.1941 T. Sayı:4871

ğinde olmadığı ve altının değeri konusunda **sözleşme, vade ve ödeme (takip)** tarihlerinden hangisinin esas alınacağı hakkında ki uyumsuzluğun yetkisi (görevi) sınırlı Tetkik Mercii'nde çözümlenmeyeceği" gerekçesi ile "altın borçlarının ilamsız takip konusu yapıla- mayacağını" belirtmiştir.

C- Takip konusu alacak **f a i z l i** ise; *faizin miktarı(oranı)* ile *faizin işlemeye başladığı gün*'ün takip talebinde belirtilmesi gerekir. Eğer, takip talebinde açıkça "takip konusu alacak için takipten sonraki dönem için faiz istendiği" belirtilmemişse, takip konusu alacağa ayrıca -takip süresince- faiz yürütülemez (140).

a- İİY. mad. 58/3 ile İİY.Yön. mad. 18/1'de öngörülen ve takip talebinde belirtilmesi istenen **f a i z m i k t a r ı** sözcüğü ile neyin amaçlandığı uygulamada duraksama konusu olmaktadır. Gerçekten, takip talebinde *faiz miktarı*'nın belirtilmesi gerektiğine göre, acaba bunun -örneğin; "vade tarihinden takip tarihine kadar işlemiş olan faiz: 140.200.000"TL. şeklinde- tutarının bir rakam ile mi belirtilmesi gerekir yoksa, faiz oranının -% 70, % 85 gibi- kısaca açıklanması yeterli midir?

Hemen belirtelim ki, gerek İİY.mad. 58/3'deki ve gerekse 18/1'deki "**f a i z i n m i k t a r ı**" sözcükleriyle belirtilmesi istenen *faizin yüzdesi (oranı) olup, faizin tutarı* değildir (141) (142) Nitekim belirtilen Yasa ve Yönetmelik maddelerinde, aynı cümlede *faizin işlemeye başladığı gün*'ün de belirtilmesi istenmektedir. Eğer, *faizin miktarı* sözcükleri ile *faizin tutarı*'nın bildirilmesi istenmiş olsaydı, ayrıca takip talebinde *faizin işlemeye başladığı gün*'ün de belirtilmesi istenmezdi. **Yüksek mahkeme (143)** ise, bir olayda "takip talebinde, vade tarihinden takip tarihine kadar işlemiş faiz

(140) Bknz.12.HD. 30.11.1990 T. 12624 /12386

(141) **POSTACIOĞLU,İ.** Temyiz Mahkemesinin 11.12. 1957 T.17/29 sayılı Tev. İçt. Kararının Tahlili (İHFM.1958/1-4 sh:501 vd.- **ÜSTÜNDAĞ,S.** age. sh:108 vd.)

(142) Bknz.11. 12. 1957 T. 17/29 sayılı İçt. Bir.Kararı

(143) Bknz: 12. HD. 25.10.1993 T. 12031/16257

miktarının gösterilmemiş olması halinde, bu hususun alacaklıya tamalatırılması gerekeceğini” belirtmiştir.

Bu teorik tartışmadan şu önemli pratik sonuç çıkmaktadır: Alacaklı takip talebinde faizli alacaklarda *faizin yüzdesini* ve *faizin işlemeye başladığı günü* belirterek -ayrıca faizin tutarını göstermek- sizin- faiz talebinde bulunabilir. (144) Bu durumda, takip konusu borç miktarı belirlenirken, -örneğin; takip sırasında harç alınırken, borçluya kesin borç miktarı söylenirken- icra müdürü alacaklının takip talebinde bildirdiği *faiz yüzdesine* ve *faizin başlangıç tarihine* göre *işlemiş faiz tutarını* hesaplar.

İİY. mad. 58/3 ve İİY. Yön. mad. 18/T’de *faizin miktarı* sözcükleriyle, *faizin yüzdesi* amaçlanmış olmakla beraber, alacaklı faizli alacaklarda, takip tarihine kadar işlemiş faizi -faiz yüzdesi ve faizin işlemeye başladığı tarihe göre- kendisi hesaplayıp bunu rakam halinde bildirebilir. Böylece, hem icra müdürüne yardımcı olunmuş ve hem de takip konusu alacak daha belirli bir duruma getirilmiş olur. Bunun bir yararı da, takip üzerine alınması gereken *peşin harcin* noksansız olarak takip talebi ile birlikte alınmasını sağlamasında görülür. Gerçekten, uygulamada çoğu kez icra müdürleri, takip talebinde rakam olarak belirtilen alacak miktarına bakarak *peşin harcı* almakta ve takip tarihine kadar işlemiş faizi daha sonra hesaplayıp, noksan aldıkları *peşin harcı* tamamlama yoluna gitmektedirler.

Alacaklı, işlemiş faiz miktarını takip talebinde hesaplayıp rakam halinde belirtince icra müdürü de bu rakama bakarak alınması gereken *peşin harcı* hesaplayarak, takip talebi tarihinde -yasa koyucunun amacına uygun olarak- alır.

b- Takip hukukunda alacaklının borcunu ödememiş olan borçludan -aralarındaki sözleşmeye göre ya da yasa gereği- isteyebile-

(144) Bknz.12. HD.16.1. 1980 T.9935/126; 16.4.1979 T. 3185/3527

ceği faizin (*gecikme=temerrüt faizinin*) (145) gerek y ü z d e s i gerekse b a ş l a n g ı ç t a r i h i son derecede önem taşımakta ve uygulamada çeşitli uyumsuzluklara neden olmaktadır.

aa- Gecikme (temerrüt) faizinin yüzdesi (oranı) : Takip hukukunda, alacaklının gününde borcunu ödememiş olan -ve böylece direngen duruma (temerrüde) düşmüş bulunan- borçludan aralarındaki sözleşmeye göre ya da y a s a g e r e ğ i isteyebileceği faizin (*gecikme faizinin, temerrüt faizini*) y ü z d e s i son derecede önem taşımaktadır.

Hukukumuzda *gecikme faizinin yüzdesini* belirleyen kurallar, borcun *ticari* ya da *adi* olmasına göre farklı ölçütler (kıstaslar) getirmişlerdir :

aaa- Adi işlerde *gecikme (temerrüt) faizinin yüzdesi* : *Adi işler'den* maksat ticari olmayan işlerdir. TY. mad.21'e göre, "bir taraf için ticari olan işler, diğer taraf için de ticari" sayıldığından, *adi işler*; "alacaklı ya da borçludan birisinin ticari işletmesi ile ilgili olmayan ve yasa gereği ticari sayılmayan" işlerdir.

Adi işlerde, *gecikme (temerrüt) faizinin yüzdesi*; -4489 s. Y. ile değişik 3095 s. Y.'nın 2/I maddesinde;

"Borçlar Kanunu ile Türk Ticaret Kanun'na göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse bu ödeme, yıllık TC. Merkez Bankası'nın önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont faizi üzerinden yapılır.

(145) Bilindiği gibi, *gecikme (temerrüt) faizi* "herhangibir para alacağına, zararın doğup doğmadığına ve borçlunun kusurlu olup olmadığına bakılmaksızın **vade tarihinden itibaren** -ödeme tarihine kadar- işletilen faiz"dir. Bu faiz türü bugün 3095 sayılı yasanın ikinci maddesinde düzenlenmiştir. Buna karşın *anapara faizi* ise, "herhangibir para alacağına tarafların aralarında yaptıkları sözleşme uyarınca ya da yasa gereği **vade tarihine kadar** işleyen faiz"dir.

Bu faiz türü bugün 3095 sayılı yasanın birinci maddesinde -kanuni faiz-kenar başlığı altında düzenlenmiştir. (Bu konuda ayrıntılı açıklama için bknz: HELVACI, M. Para Borçlarında Faiz Kavramı, 2000, sh:95 vd.)

Söz konusu reeskont oranı, 30 Haziran günü, önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan reeskont oranından beş puan veya daha çok fazla ise yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur.” şeklinde -ve an para faizi’ne (daha doğrusu, 3095 s. Y.’nın deyimiyle kanuni faiz’e yollama yapılarak)- düzenlenmiştir.

Yollama yapılan 3095 s. Y.’nın birinci maddesi uyarınca, **adi işlerde** gecikme (temerrüt) faizinin oranı “ *taraflar aksini sözleşme ile kararlaştırmamışlarsa, TC. Merkez Bankası’nın önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont oranı*” olacaktır. Bu reeskont oranı “30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan reeskont oranından 5 puan veya daha çok farklı ise” yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olacaktır. 31 Aralık ve 30 Haziran tarihlerindeki reeskont oranları arasındaki fark -yükselme veya düşme doğrultusunda- 5 puandan az ise yine önceki oran geçerli olacaktır.

bbb- Ticari işlerde gecikme (tekerrüt) faizinin yüzdesi: *Ticari işler’in neler olduğu ve ölçütleri, TY. mad. 3’te belirtilmiştir. (146)*

aa- Bir ticari işletmeyi ilgilendirsin ilgilendirmesin Türk Ticaret Yasasında düzenlenen işler ticaredir. Örneğin, iki memur, iki öğrenci ya da bir doktor ile bir memur, bir öğrenci arasında düzenlenen kambiyo senedinden doğan uyuşmazlıklar **t i c a r i** sayılır.

bb- Ticaret Yasasında düzenlenmeyen ve fakat bir ticari işletmeyi ilgilendiren işler **t i c a r i** sayılır.

Takip hukukunda, “ticari işlerdeki gecikme (temerrüt) faizi”nin yüzdesinin bilinmesi özellikle günümüzde çok önem taşır hale gelmiştir. Borçlunun BY. mad. 101 gereğince temerrüde düşmesinin

(146) Ayrıntılı bilgi için bkz: **DOMANIÇ, H.** Ticaret Hukukunun Genel Esasları, sh:15 vd. – **İMREGÜN, O.** Kara Ticaret Hukuku Dersleri, sh:18 vd. – **POROY, R.** Ticari İşletme Hukuku, sh:53 vd. – **KARAYALÇIN, Y.** Ticari İşletme, sh:143 vd. – **MİMAROĞLU, S.K.** İşletme Hukuku, sh:121 vd.

sonucu olarak ödemesi gereken *gecikme (temerrüt) faizi yüzdesi (oranı)* 3095 s. Y.'nın -4489 s. Y.ile değişik- 2/II maddesinde;

"TC. Merkez Bankası'nın önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, yukarıda açıklanan miktarlardan fazla ise, arada sözleşme olmasa bile ticari işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebilir. Söz konusu avans faiz oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan avans oranından 5 puan veya daha çok farklı ise, yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur." şeklinde düzenlenmiştir.

Görüldüğü gibi; **adi işlerde** temerrüt (gecikme) faizinin oranı **reeskont oranına** göre belirlenirken; **ticari işlerde** bu oran -reeskont oranından daha yüksek olması halinde- **avans oranına** göre belirlenmektedir. Eğer, **avans oranı**, **reeskont oranı**ndan daha fazla değilse, yine, **gecikme (temerrüt) faizi**, **reeskont oranına** göre saptanacaktır.

Ticari işlerde, taraflar **gecikme (temerrüt) faizi yüzdesini** -**gabin** (BY. mad.21) ve **ahlaka aykırılık** (MY. mad.2/II, 23/II) sınırları içinde kalmak koşulu ile -serbestçe -%70, %80 gibi- kararlaştırabilirler. (147) (148)

-
- (147) Ayrıntılı bilgi için bkz: **TANDOĞAN, H.** age. sh:321 - **EVREN, M.K.** age. sh:113 vd. - **OĞUZMAN, K.** age .sh:316 - **KARAYALÇIN, Y.** age. sh:567 - **DOMANIÇ, H.** age. sh:35 - **YÜKSEL, S.K.** Bankacılık Hukuku ve İşletmesi, sh:307 - **BOZER, A.** Ticari İşlere İlişkin Faiz Oranına Toplu Bir Bakış (Batider, 1964, C:XI, S:3, sh:66) - **KARAL, C.** Ticari işlerde Faiz, (ABD. 1980/3, sh:325 vd.) - **ZEVKLİLER, A.** /**AYDOĞDU, M.** /**PE-TEK, H.** Özel Borç İlişkileri, 1998, sh:274 dipn:377 - **ARAL, F.** Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, 1999, sh:312 - **HELVACI, M.** age. sh:144 vd.
- (148) Hemen belirtelim ki, takip talebinde istenen bu faiz oranına, icra müdürü kendiliğinden "bunun yasal orandan fazla olduğu" gerekçesiyle müdahale edip, istenen faiz oranını, yasal seviyeye indiremez. Bu husus ancak borçlunun itirazı üzerine Tetkik Mercii'nce değerlendirilir. Bknz: 12. HD. 27.11.1996 T. 14610/14971

Reeskont ve avans faiz oranları değışkenlik arzettiğinden (gösterdiğinden), “vade tarihi”nden “takip tarihi”ne -ve “takip tarihi”nden, “ödeme tarihi”ne kadar- bu faiz oranlarının kademeli olarak -istenmesi ve- hesaplanması gerekir. (149)

XI-A- Ticari işlerde, alacaklı, borçlusu hakkında bir ilam a dayanarak takipte bulunuyorsa, yani bir *ilamlı takip* söz konusu ise;

a- İlamda faizin yüzdesi hakkında bir açıklık varsa; alacaklı takip talebinde, ilamla bağılı kalarak, ilamda yazılı yüzdeye göre faiz isteyebilir. Ancak ilamda hükmedilen faiz oranı, daha sonra yasa ile değıştirilmişse, bu yasanın yürürlük tarihinden itibaren yasada öngörülen faiz oranı geçerli olur. Örneğın; mahkemece “*dava tarihinden itibaren %50 yasal gecikme faizine*” hükmedildikten sonra, gecikme faizi oranı yasa ile yeniden düzenlenmiş ve yasanın yürürlük tarihinden sonra bu oran örneğın; %87’ye yükseltilmişse, artık yasanın yürürlük tarihinden itibaren bu yeni faiz oranına göre faiz hesaplanır (150).

b- İlamda faiz hakkında hiçbir hüküm yoksa, alacaklı, ilamda hükmedilen alacak, yargılama giderleri (151), vekalet ücreti (152) ve icra inkar tazminatı (153) için “ilam tarihinden ya da takip tarihinden itibaren” (154) (155) *gecikme (temerrüt) faizi* isteyebilir.

B- Alacaklı, ticari alacağı konusunda borçlu hakkında ilamsız t a k i p yapıyorsa;

(149) Bknz: 12. HD. 20.2.1995 T. 2255/2256 .

(150) Bknz: 12. HD. 26.5.2000 T. 7251/8611

(151) Bknz: 12. HD. 26.12.1995 T. 18313/18533

(152) Bknz: 12. HD. 1.12.1994 T. 15238/15309

(153) Bknz: 12. HD. 26.12.1995 T. 18313/18533

(154) UYAR, T. İcra Hukukunda İlamlı Takipler, 1991, sh:138

(155) Bknz: 12. HD. 17.4.2000 T. 5311/6101 ; 6.4.2000 T. 4240/5446 ; 6.4.2000 T. 4338/5409 ; 23.6.1998 T. 7054/7664

a- Alacaklı *bir senede dayanmaksızın* takip talebinde bulunmuşsa, takip tarihinden itibaren -oranını da belirterek- gecikme (temerrüt) faizi isteyebilir.

b- Alacaklı, *kambiyo senedi niteliğini taşımayan bir senede dayanarak* takipte bulunuyorsa, takip talebinde -oranını da belirterek- senetteki vade tarihinden itibaren gecikme (temerrüt) faizi isteyebilir. Eğer alacaklı, "vade tarihinden itibaren" gecikme faizi isteminde bulunmayıp -başlangıcını bildirmeksizin- faiz istemişse, bu durumda, gecikme faizi "takip tarihinden itibaren" hesaplanır.

c- Alacaklı, *bir kambiyo senedine dayanarak* borçlusu hakkında "kambiyo senetlerine özgü yolla" (İİY. mad.167 vd.) takipte bulunuyorsa, takip talebinde "vade tarihinden itibaren" -oranını da belirterek veya belirtmeden- *avans (reeskont) faizi* oranında gecikme (temerrüt) faizi isteyebilir. (156)

Eğer, "vade tarihi"nden bahsetmeksizin "takip konusu alacağın *avans (reeskont) oranına göre gecikme (temerrüt) faizi ile birlikte*" borçludan alınması istenmişse -11.12.1957 T. ve 17/29 s. İkt. Bir. K. uyarınca- gecikme (temerrüt) faizinin *takip tarihinden itibaren* hesaplanması gerekir.

XII-bb-Gecikme Faizinin Başlangıcı : Para alacağı için borçlusu hakkında icra takibine başvuran alacaklı, bu takibini ya bir *ilama* dayandırır ya da *ilamsız* takip yapar :

a-İlamlı takiplerde; gecikme faizi "ilamda belirtilen tarihten itibaren", eğer ilamda bu hususta bir hüküm yoksa "ilam" ya da "takip" tarihinden itibaren istenebilir. (157)

İnfazı (takip konusu yapılması) kesinleşmesine bağlı olan *ilama* dayalı takiplerde -örneğin; 11.12.1979 T. ve 1/3 s. İkt. Bir. K. uyarınca *kira tespit kararları* (158) ile 24.11.1995 T. ve 1994-2/1995-2

(156) Bknz: 12. HD. 13.4.2000 T. 4830/5969

(157) Bknz: Yuk. dipn: 151 civarı

(158) Bknz:12 HO. 2..5.2000 T. 5994/7157 ; 1.2.1995 T. 1333/1136

s. İçt. Bir. K. uyarınca da *uyarlama kararları*'na dayalı takiplerde (159)- **ilamın kesinleşme tarihinden itibaren** faiz istenebilir.

b- İlamsız takipler; takip ya bir s e n e d e (bu senet "adi" (hususî), "resmî" ya da "kambyo senedi" olabilir.) dayandırılır veya senetsiz takip yapılır :

aa-Senetli takiplerde, alacaklı takip talebinde açıkça "senetteki vade tarihinden itibaren" gecikme faizi isteminde bulunabileceği gibi, vade tarihinden bahsetmeksizin "genel olarak" faiz isteminde de bulunmuş olabilir:

aaa-Senetteki vade tarihinden itibaren gecikme faizi isteminde bulunmuşsa; duraksamadan bu tarihten itibaren gecikme faizi hesaplanır. Gerçekten, bu konuya ilişkin **11.12.1957 T. ve 17/29 s. İçt. Bir. K.'na göre** "*takip zaptında (tutanağında) vade tarihinden itibaren faiz isteğinde bulunulursa, BY. 'nın 101. maddesi gereğince borcun ifa edileceği gün birlikte (müttefikan) tayin edilmiş olacağından, vadesinde borcunu ödemeyen borçlu mütemerrid (gecikmiş), (temerrüde düşmüş) sayılacağı cihetle, faizin vade tarihinden itibaren hesap edilmesi*" gerekecektir.

bbb-Senetteki vade tarihinden itibaren faiz isteğinde bulunulmaksızın, salt (mutlak) olarak faiz istenmişse; örneğin; takip talebinde "...TL. alacağın yasal faizi ve icra giderleri birlikte" karşı taraftan alınması istenmişse, gecikme faizi hangi tarihten itibaren hesaplanacaktır? Takip dayanağı senetteki vade tarihinden itibaren mi yoksa takip talebinde bulunulduğu tarihten itibaren mi? yoksa faiz istemi, İİY.mad. 58/3 gereğince, "faizin miktarı"nı (oranını) ve "işlemeye başladığı günü" içermediği için geçersiz mi sayılacaktır? Hukukumuzda bu sorun, **11.12.1957 T. ve 17/29 s. İçt. Bir. K.'na** (160) kadar görüş ayrılıklarına neden olmuştur. Bu İçt. Bir. K. soruna "şayet alacaklı vade tarihinden itibaren faiz isteğini takip zaptında (tutanağında) açıkça beyan etmeyip de mutlak su-

(159) Bknz: 12. HD. 3.3.1997 T 2110/2291

(160) Bu kararın eleştirisi için Bknz: **POSTACIOĞLU, İ.** Temyiz Mahkemesi Tev.İçt.Kararının Tahlihi, (İHFM,1958/1-4, sh:500 vd.)

rette faiz talep etmişse, faizin takip tarihinden itibaren hesap edilmesi gerekir.” şeklinde çözüm getirmiştir. **Doktrinde**, bu görüşün yasaya uygunluğu tartışma konusu olmuştur. İsviçre Federal Mahkemesi takip talebinde “faizin miktarı (oranı)” ile “işlemeye başladığı gün” ün belirtilmesine ilişkin -İİY.mad. 58/3’ün oradaki karşılığı olan- 67. maddeyi buyurucu hüküm saymakta ve faizin başlangıç tarihini içermeyen talebi geçersiz kabul etmektedir. Bu görüş çerçevesinde, ödeme emrinin faize ilişkin bölümü geçersiz olunca, yeni bir taleple faizin istenmesi mümkün olabilmektedir. **Yargıtay** ise İİY.mad. 58/3 deki hükmü buyurucu saymamakta ve “alacaklının başlangıç tarihini belirtmeksizin faiz istemesi halinde, takip talebinden itibaren faiz hesaplanmasını istemiş olduğunu” farzetmektedir. (161)

Belirtilen İct.Bir.K. takip hukukunda -az önce değindiğimiz gibi- eleştirildiği gibi, Borçlar Hukuku alanında da benimsenmemiştir. Alacaklının, takip tutanağında faiz istemiş olmasına rağmen, ayrıca “vade tarihinden itibaren” faiz istediğini açıklamamış olması halinde, faizin “takip tarihinden itibaren” başlatılmaması gerektiği tam tersine, alacaklının gecikme faizini “takip tarihinden itibaren” istediğini belirtmedikçe, “gecikme tarihi”nin esas alınması gerektiği ileri sürülmüştür. Gerekçe olarak da, “gerçekleşmiş bir haktan vazgeçme iradesi açıklanmadıkça o hakkın devam ettiği, vade tarihinde borcunu ödemeyerek geciken (temerrüde düşen) bir borçluyu takip eden ve ondan gecikme faizi isteyen alacaklının bu faizi ‘gecikme tarihinden itibaren’ istemiş sayılması gerektiği” belirtilmiştir. (162)

ccc-Alacaklının dayandığı senette vade yoksa; BY. mad. 101/II’deki durum sözkonusu olmayacağı için, BY.mad.101/I’deki kural gereğince borçlunun gecikme faizi ile sorumlu tutulabilmesi için “geciktiği (temerrüde düştüğü)” anın saptanması yoluna gidilecek ve ödeme emrinin borçluya tebliği BY.mad.101/I anlamında “alacaklının ihtarı” sayılacak ve bu andan itibaren gecikme faizi-

(161) **POSTACIOĞLU,İ.** agm. sh:596 vd.

(162) **TEKİNAY, S.S.** age. sh:1255

nin hesaplanması gerekecektir. Burada, bu konuya ilişkin olarak şu önemli hususa da değinmek isteriz. 11.12.1957 T. ve 17/29 s.İçt.Bir.K.'nda -kanımızca, hatalı olarak- "... senette vade yoksa, takip tarihinden itibaren faiz hesap edileceği tabiidir" denilmiştir. Benimsenen bu görüş borçlunun gecikmesi (temerrüdü)" kurumunun yapısına aykırıdır. Çünkü, hangi durumlarda gecikmenin bulunacağını düzenleyen yasa hükmü BY.mad.101/T'dir. Bu hükme göre ise; "muaccel bir borcun borçlusu alacaklının ihtar ile mütemerrid olur." Borçluyu temerrüde düşüren, onu temerrüdün ağır hükümleri ile karşı karşıya bırakan ihtar, "alacaklının borçluya, borcu ödemesi için yaptığı çağırısı"dır. Aynı zamanda, alacaklının ifayı kabule hazır olduğunu borçluya bildirmesi anlamını taşır. (163) Bazı yazarlarca (164) "hukuki işlem", bazı bazı yazarlarca (165) da "hukuki işlem benzeri" -bugün genellikle bu görüş savunulmaktadır- (166) olarak nitelendirilen ihtarın borçlunun gecikmesi (temerrüdü) sonucunu doğurabilmesi için borçluya tebliği gerekir ve ihtar borçluya tebliğ edilmedikçe hüküm taşımaz. İhtar, belirli bir şekle bağlı değildir bu nedenle, yazılı ya da sözlü olarak yapılabilir. İhtarın kanıtlanması da TY.mad.20/III hariç, herhangi bir şekle bağlı değildir. (167) Sırasında bir "ifa davası" ya da icra memurluğunca gönderilen bir "ödeme emri"de ihtar yerine geçer. (168)

İhtar hakkında buraya kadar yaptığımız genel açıklamalardan, varılması gereken sonuç, -vade içermeyen senetlere dayanan takiplerde- alacaklının takip talebinde bulunması ile değil, takip talebinden sonra gönderilecek ödeme emrinin kendisine tebliği ile temerrüde düşeceği ve bunun sonucu olarak da o tarihten itibaren gecikme faizinin hesaplanması ge-

(163) FEYZİOĞLU, F. Borçlar Hukuku, sh:232

(164) OSER/SCHÖNENBERGER (Çev. Seçkin, R.) Borçlar Hukuku, 1. Kısım, sh:758 mad. 73

(165) Von Tuhr. Borçlar Hukuku (Çev. Edege, C.), sh:606

(166) POSTACIOĞLU, İ. Şahadetle İspat Memnuniyeti ve Hudutları, sh:44 - TEKİNAY, S.S. age. sh:1224

(167) POSTACIOĞLU, İ. age. sh:47

(168) FEYZİOĞLU, F. age. sh:233

rekeceğidir. Hemen belirtelim ki, Usul Hukuku sahasında da Yargıtay'ın yukarıda bahsettiğimiz İçt. Bir. Kararında benmsediği çözüm şekline uygun görüşünü tekrarlaması **doktrinde (169)** eleştirilmiştir. Gerçekten, **yüksek mahkeme** "*davalının, davanın açıldığı tarihte temerrüde düşmüş sayılacağı*" görüşündedir. (170) Yargıtay'ın bu görüşü yerinde değildir. Çünkü HUMY.'da "davanın açılmasının doğurduğu hukuki sonuçlardan birinin de davalının temerrüde düşürülmesidir" şeklinde bir hüküm yoktur. Hangi halde temerrüdün gerçekleştiğini düzenleyen yasa hükmü BY. mad. 101/I hükmüdür. Bu hükme göre ise; "muaccel (günü gelen) bir borcun borçlusu, alacaklının ihtarı ile temerrüde düşer". İhtarın ise, borçluya tebliği gerekir ve ihtar borçluya tebliğ edilmedikçe hüküm taşımaz. Şu halde borçlu davalı daha önce temerrüde düşürülmüş olmadıkça ya da yasa gereği temerrüde düşmüş durumda değilse (BY. mad.101/II) davalı *dava açılması* ile değil, *dava dilekçesinin kendisine tebliği ile* temerrüde düşer. Çünkü, ancak dava dilekçesinin davalıya tebliği (BY. mad. 101/I) anlamında bir *ihtar* olarak kabul edilebilir. (171) Bu nedenle yüksek mahkemenin "*alacaklının takip talebinde bulunduğu tarihte*" -ve davacının davasını açtığı tarihte- borçlunun (davalının) temerrüde düşmüş sayılacağı görüşünün doğru olmadığı ve bu içtihatın yapılan eleştiriler doğrultusunda değiştirilip, bilimsel görüşlere uygun hale getirilmesi gerektiği kanısındayız.

bb- Senetsiz takiplerde : Borçlusu hakkında herhangi bir senede dayanılmaksızın takibe geçen alacaklı, takip talebinde, faiz isteminde bulunmuşsa, faiz hangi tarihten itibaren hesaplanacaktır? Özellikle, uygulamada görüldüğü şekliyle alacaklı, örneğin;

-
- (169) **ANSAY, S.Ş.** Hukuk Yargılama Usulleri, sh:213 – **BİLGE, N./ÖNEN, E.** Medeni Yargılama Hukuku, sh:446
- (170) Bknz: 12. HD. 28.11.1956 T. 15/15 s. İçt. Bir. K. : "*Davacıya karşı dava ikamesi ile davalının mütemerrit hale düşmüş addedilmesi muvafık bulunmasına binaen.....*"
- (171) **KURU, B.** Hukuk Muhakemeleri Usulü, C:2 ,1990, sh: 1149 - **POSTACIOĞLU, İ.** Medeni Usul Hukuku Dersleri, sh:400

"2.3.2001 tarihinde yapılmış satıştan doğan alacağı olan 90.000.000 TL.'nin, satış tarihinden itibaren %60 yasal faizi, icra giderleri ile birlikte..." borçludan alınmasını istemişse gecikme faizinin başlangıcı neye göre hesaplanacaktır? Borçlunun, alacaklı- nın böyle bir istemini içeren ödeme emrine karşı İ.Y. mad. 62 uya- rınca itiraz imkanı bulunduğu ve borçlunun gerek istenen 'alacak miktarı'na ve gerekse 'alacağın doğum tarihi olarak göste- rilen tarihe' itiraz ettiği takdirde takip duracağından (İ.Y. mad.66) acaba, borçlunun süresi içerisinde -yedi gün (İ.Y. mad. 62)- itiraz etmemesi üzerine takip kesinleşirken örneğimizdeki; "90.000.000 TL. alacak için 2.3.2001 tarihinden itibaren %60 gecikme faizi he- saplanması"na ilişkin istek de kesinleşmiş olur- um? İcradaki ge- cikme faizini düzenleyen -ve yukarıda da bahsi geçen -11.12.1957 T. ve 17/29 s. İct. Bir. K., bu konuda herhangibir açıklık taşıma- maktadır. Hernekadar, "..... vade ve ihbar tarihlerine gidilemez ve senette vade de yoksa takip tarihinden itibaren faiz hesap edilece- ği tabiidir." denilmişse de bu görüşün s e n e t l i t a k i p l e r için ileri sürüldüğünü kabul etmek gerekir. Borçlunun, maddi hukukta gecikme faizi ile sorumlu tutulması için temerrüde düşmesi gerek- li olduğundan, senetsiz takiplerde borçlu, "ödeme emrinin kendisi- ne tebliği tarihinden" -uygulamada hatalı olarak kabul edilen şek- liyle "takip talebi tarihinden"- itibaren temerrüde düştüğünden, ancak bu tarihten itibaren gecikme faizinin hesaplanması gerekti- ği söylenebilir. Maddi hukuk bakımından durum bu olmakla bera- ber, borçluunun kendisine gönderilen ödeme emri üzerine, alacaklı- nın istediği faizin başlangıç tarihine itiraz etmemesi, hakkındaki takibin o bölümünün t a k i p h u k u k u bakımından kesinleşme- sine neden olur. İcra müdürü, bu şekilde, faizin başlangıcı yönün- den kesinleşen takibe rağmen, faizi "takip talebinde belirtilen ta- rih" yerine "takip tarihinden itibaren" hesaplayamaz. Ancak, borç- lu, İ.İ.Y.mad.72'ye dayanarak açacağı "olumsuz tespit" ve "geri al- ma" davasında maddi hukuk bakımından istenen (ve kesinleşen) "faizin başlangıç tarihi"ne itiraz edebilir ve "faiz borcunun alacak- lının iddia ettiği miktarda olmadığını" tespit ettirebilir -ve eğer alacaklıya ödemek zorunda kalmışsa- geri alma davası açabilir.

XII- Az önce, gecikme faizinin hesap edilmeye başlayacağı günü, çeşitli durumlara göre belirttik. Acaba, gecikme faizinin işleme-ye başlayacağı ilk gün hangi gündür? Yasa koyucu, gecikme faizinin kural olarak, borçlunun geciktiği günü (temerrüde düştüğü tarihi) izleyen günden itibaren işlemesini öngörmüştür. Borçlunun gecikmiş (temerrüde) düşmüş sayılması için, i h t a r g e r e k i y o r s a, ihtarın borçluya eriştiği, i h t a r g e r e k m i y o r s a, borcun gününün (vadesinin) geldiği güne bakılır ve bu günü izleyen günden itibaren gecikme faizi işlemeye başlar.

Belirtilen bu durumun ayrık durumu (istisnası) yine yasakoyucu tarafından B.Y.mad. 104/I'de ("işlemiş faizler", "işlemiş iradlar" ve "bağışlanmış paralar"ın ödenmesinde temerrüde düşülmesi halinde, bunlar için gecikme faizinin icra ya da mahkemeye başvurulması tarihinden itibaren hesaplanacağı) belirtilmiştir. Yani, bu tür alacaklarda borçlunun geciktiği (temerrüde düştüğü) tarih değil, icraya ya da mahkemeye başvuru tarihi gecikme faizi için başlangıç olarak alınacaktır.

XIII- "Gecikme faizi" acaba asıl alacaktan ayrı olarak takip konusu yapılabilir mi? Gerek **doktrin (172)** ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında (173)** bu soru olumlu olarak cevaplandırılmaktadır. Gerçekten, takip talebinde hiç faiz istenmemişse, faiz için ayrı bir takip yapılabilir, fakat aynı takipte sonradan faiz istenemez. Çünkü, takip talebindeki alacak miktarı arttırılamaz. Ancak, ilk takipte istenmemiş gecikme faizinin sonradan ayrı bir takiple istenebilmesi için, ikinci takibin başladığı tarihte, asıl alacağa ilişkin ilk takibin tamamen sona ermemiş olması gerekir. (BY. mad. 113) Aynı kural Usul Hukukunda da faiz için açılacak davalarda da geçerlidir. Yani, asıl alacak ile birlikte istenmeye gecikme faizinin sonradan bağımsız bir dava ile istenmesine -önceden saklı tutulmuş olmasa bile- engel yoktur. (174) Yeter ki böyle bir dava açıldığı za-

(172) **KURU, B.** age. sh:133, dipn:16 – **BERKİN, N.** age. sh:188 – **OĞUZMAN, M.K./ÖZ, T.** Borçlar Hukuku Genel Hükümleri, 1998, sh:231

(173) Bknz: 12. HD. 30.3.1981 T. 1117/3126 ; 11. HD. 28.9.1976 T. 4028/3928 ; 12. HD. 11.12.1975 T. 9389/10875 ; 8.10.1974 T. 8557/8785 ; HGK. 15.11.1961 T. 36/38 (İleride; İct. No:14)

(174) **MİMAROĞLU, S.** İşletme Hukuku, sh:155 – **DOĞANAY, İ.** age. sh:72

man asıl borç sona ermiş bulunmasın. (175) Bu sonuçlar, faiz alacağıнын, anaparadan ayrı ve fakat ona bağlı bir alacak olmasından doğmaktadır. Gerçekten; faiz alacağı, anaparaya ait alacağın bir parçası olmadığı içindir ki; faiz alacağı anaparaya ait alaktan ayrı olarak takip (ve dava) edilebilirler ve ayrı zamanaşımına tabidir. (BY. mad. 126/1) Aynı gerekçe ile, faiz alacağı, anapara alacağından ayrı olarak da temlik edilebilir... Fakat, faiz alacağı, anaparaya ait alacağa bağlı bir alacak olduğu (BY. mad.131) içinde, anapara alacağı doğmadıkça, faiz alacağı da doğmaz.; anapara alacağı, zamanaşımına uğrayınca, faiz alacağı da zamanaşımına uğrar (BY. mad.131).

XIV- Asıl alacağtan bağımsız olarak takip konusu yapılabilen gecikme faizini ödemede geciken borçlu -yine- gecikirse, "acaba zamanında ödenmeyen gecikme faizi için"; "faiz" isteminde bulunulabilir mi? Yani, gecikme faizine faiz yürütülebilir mi? Bu soruya olumsuz cevap vermek gerekir. Çünkü; BY. mad. 104/III , 3095 s. Y. mad. 3/I bu konuyu "geçmiş günler faizinin tediyesinde temerrüt sebebiyle faiz yürütülemez." şeklinde düzenlemiştir. Buyurucu bir hüküm (176) olan bu hüküm hem a d i ve hem de t i c a r i faizler hakkında uygulanır (177).

Alacaklı takip talebinde örneğin; "100.000.000 TL. alacak + 70.000.000 TL. (işlemiş bir yıllık %70 avans oranına göre gecikme faizi) + 5.000.000 TL. (protesto gideri) = 175.000.000 TL.'nin işleyecek %70 avans faizi ile borçludan alınmasını" istemişse, takip tarihinden sonra, takip konusu alacağın tümü olan 175.000.000 TL.'sına faiz yürütülmemeli, 100.000.000 TL. "asıl alacağa" faiz yürütülmelidir.

Burada konumuz bakımından önem taşıyan şu hususa da değinelim ki, gecikme faizinin ödenmesindeki gecikme nedeniyle, icra-

(175) Bknz: 12. HD. 13.4.1981 T. 2248/3672 - 7.7.1980 T. 4187/5904 (İleride; İçt. No: 13)

(176) **ÖCAL, A.** Türk Hususi Hukukunda Gecikme Faizi, 1965, sh:103 - **AKYAZAN, S.** Faiz Türleri (ABD. 1978/2, sh:339)

(177) Bknz: 12. HD. 12.6.1980 T. 3696/5118 ; 10.4.1980 T. 1599/3357 ; 1.6.1978 T. 540/564 ; 15.HD. 8.2.1979 T. 204/223 ; Tic. D. 2.11.1970 T. 4238/4087

ya başvurulduktan sonra bile "gecikme faizi" işlemez. BY. mad. 104/III hükmü **doktrinde** genellikle bu biçimde yorumlanmaktadır (178) (179) (180).

XV- Gecikme faizi, asıl alacaktan ayrı olarak *dava* ve *takip* edilebildiğine göre, acaba bunun bağlı olduğu *z a m a n a ş ı m ı s ü r e s i* nedir?

Yargıtay'ımız bu soruna önce (181), BY. mad.125 ve 126/1 maddelerinin ışığı altında çözüm aramış ve "*bu faizin 10 yıllık zamanaşımına bağlı olduğu*" sonucuna varmış iken, sonraki kararlarında (182) "*asıl alacağın eklentisi olan temerrüt faizinin de aynı zamanaşımı süresine bağlı olduğunu*" belirtmiştir.

Doktrinde (183) ise gecikme faizinin zamanaşımının 10 yıl olduğu görüşü egemendir.

-
- (178) **TEKİNAY, S.S.** age. sh:1257 – **ÖCAL, A.** age. sh:103 – **TUNÇOMAĞ, K.** age. sh:921 – **TANDOĞAN, H.** age. sh: 921 – **TANDOĞAN, H.** Türk Mesuliyet Hukuku, sh:488 – **ARSEBÜK, E.** Borçlar Hukuku, sh:97 – **AKYAZAN, S.** agm. sh:238 vd. – **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 1993, sh:941 – **OĞUZMAN, M.K./ÖZ, T.** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 1998, sh:381 – **İNAN, A.N.** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 1984, sh:489 – **EREN, F.** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C:III, 1990, sh:278 – **DEYNEKLİ, E./KISA, S.** Faiz-Hukuku, 1998, sh:39 – **EVREN, M.T.** Faiz Hukuku, 1987, sh:66
- (179) Bknz: Tic. D. 29.1.1973 T. 1972/5433-137 (RKD. 1973/9-11-2/2, sh:390 – Tic. D. 2.11.1970 T. 1969-4233/4087 (**DOĞANAY, İ.** age. sh:71, dipn:149)
- (180) Karşı görüş -yani; gecikme faizine takip (ya da dava) tarihinden itibaren gecikme faizi yürütülmesi gerektiğini belirten görüş- için bknz: **OSER/SCHÖNENBERGER** (Çev. Seçkin, R.) , sh:76 – **YÜKSEL, A.S.** Gecikme Faizi (İBD. 1961/1, sh:163 vd.)
- (181) Bknz: TD. 29.1.1973 T. 5433/137 - İİD. 25.6.1968 T. 6562/5579 – 4. HD. 25.7.1967 T. 6584/4791
- (182) Bknz: 11. HD. 31.10.1986 T. 4153/5657
- (183) **FUNK, (Çev. VELİDEDEOĞLU/SELEK)** Borçlar Kanunu Şerhi, 1978, sh:196 – **FEYZİOĞLU, F.** Borçlar Hukuku, 1977, C:2, sh:554 – **TUNÇOMAĞ, K.** age. sh:1254 – **SAYMEN, F.H./ELBİR, H.K.** age. sh:918 – **AKYAZAN, S.** agm. sh:238 – **EVREN, M.T.** age. sh:83 – **DEYNEKLİ, E./KISA, S.** age. sh:45

İlk bakışta bu görüşün isabetli olduğu sanılırsa da asıl alacağın 10 yıldan daha kısa bir zamanaşımı süresine bağlı olduğu durumlarda, "gecikme faizinin bağlı olduğu zamanaşımı süresi 10 yıldır." şeklindeki kural "asıl alacak hakkında zamanaşımı gerçekleşince, faiz ve fer'i alacaklar hakkında da zamanaşımı gerçekleşmiş olur." şeklinde buyurucu bir hüküm içeren BY. mad. 131 ile çelişir. Bu nedenle, İsviçre Federal Mahkemesi'nin "gecikme faizi, BY. mad. 126/1'de belirtilen ve 5 yıllık zamanaşımına bağlı 'kapital fazi' ve 'belirli zāmanlarda ödenmesi gereken aida' kavramına girmez. Asıl borcun zamanaşımına bağlı olur." (184) şeklindeki görüşünün benimsenmesi daha uygun olur. Takip talebinin faize ilişkin bölümü hakkında açıklamalara son vermeden, uygulamada konumuz bakımından önem taşıyan iki hususa da değinmek istiyoruz:

a- Bileşik (mürekkep) faiz : Bilindiği gibi, *bileşik faiz*, faizin faizidir. Başka bir deyişle, belli bir zaman için alacağa işletilen faize "*basit faiz*", ayrıca faiz işletiliyorsa "*bileşik (mürekkep) faiz*" vardır. Bu faiz türü borçlu için çok ağır sonuçlar doğurduğundan *adi işlerde* kesinlikle -BY. mad. 308/3 ve 3095 s. Y. mad. 3/I hükü ile yasaklanmıştır. *Ticari işlerde* ise, kural olarak yasaklanmış, TY. mad 8/II'de ayrı olarak öngörülen "cari hesaplarda" ve "borçlu bakımından ticari niteliği bulunan, yani tacir olan borçlunun ticari işletmesi ile ilgili borçlarda" -3 aydan az olmayan hesap devrelerinde- *bileşik faiz'e* izin verilmiştir (185) (186).

b- Faizin anaparaı geçmesi: *Adi işlerde* -Murabaha Nizamnamesi mad. 4 gereğince- mümkün değilken, *ticari işlerde* -TY. mad.1473 gereğince- Murabaha Nizamnamesi, ticari işlerde uygu-

(184) Jdt, 1926, sh:426 (naklen, SAYMEN, F.H./ELBİR, H.K. age. sh:742, dipn:25)

(185) Ayrıntılı bilgi için bknz: DOMANIÇ, H. Ticaret Hukukunun Genel Esasları, 1988, sh:39 vd. - KARAYALÇIN, Y. age. sh:562 vd. - TAŞDELEN, S/TOPÇU, M.Açıklamalı Ödünç Para Verme Mevzuatı, 1980, sh:30 vd. - TANDOĞAN, H. age. sh:315 vd. - YAVUZ, C. Özel Borç İlişkileri, sh:235 vd.

(186) Bknz: 13. HD. 20.11.1986 T. 5065/5628

lanmadığından, birikmiş kapital ya da gecikme faizi, anapara miktarını aşabilir (187). Murabaha Nizamnamesi, 3095 s. Y'nın 5. maddesi ile bugün yürürlükten kaldırılmış bulunduğundan, *adi işlerde de* artık faiz anaparayı geçebilecektir...

XVI-4- Senet veya senet yoksa borcun sebebi :

a-Alacak senede bağlı ise; senedin özetinin takip talebinde belirtilmesi gerekir.

aa-Senet, kambiyo senedi niteliğinde ise; senedin aslının ve borçlu sayısından bir fazla örneğinin takip talebi ile birlikte icra dairesine verilmesi gerekir (İİY. mad.167/II).

bb-Senet, adi senet ise; senedin aslının ve borçluların sayısından bir fazla örneğini icra dairesine verilmesi gerekir. Bu hükmün amacı alacaklının takibine dayanak yaptığı belgeyi borçlunun incelemesine hazır olarak bulundurmaktır (188). Ancak bu zorunluluğa uymamak -kambiyo senetlerine ait özel takip yolunda olduğunun aksine- takip talebini hükümsüz kılmaz. Maddenin iki yerinde -hem bent:4 ve hem de bent:5, cümle:2'de- "alacağın dayandığı belgenin aslının ya da örneğinin icra dairesine verilmesi zorunluluğu"ndan bahsedilmesine rağmen, İİY. mad. 68a hükmü karşısında bu zorunluluğa uyulmamasının takip talebinin geçerliliğini etkilemeyeceği sonucuna varmak gerekir. Çünkü, İİY. mad. 68a hükmüne göre; imza inkarı borçlu aleyhine ancak, senet aslının takip talebi ile birlikte icra dairesine verilmiş olması hallerinde önem taşır. Aksi halde, örneğine göre imzayı inkar eden ya da hiçbir belge yokken imzayı inkar eden borçlu, itirazın kaldırılması duruşmasında senedin aslını görerek, inkarından vazgeçtiği takdirde, sorumluluktan -para cezası ve yargılama giderlerinden- kurtulur. Buna karşın, senedin aslını takip talebi ile birlikte vermeyen

(187) Ayrıntılı bilgi için bkz: **DOMANIÇ, H.** Ticaret Hukukunun Genel Esasları, sh:45 vd. - **KARAYALÇIN, Y.** Ticari İşletme, sh:563 - **ÖCAL, A.** age. sh:102 vd. - **BOZER, A.** Ticari İşletmeye İlişkin Faiz Hükümlerine Toplu Bir Bakış, (Batider, 1964, C:2, S:3, sh:366 vd.) - **AKYAZAN, S.** agm. sh:1012 vd. - **YASAMAN, H.** Faizle İlgili Bazı Sorunlar, Prof. Dr. Hayri Domanıç'e Armağan, 1995, sh:239

(188) Bknz: 12. HD. 31.11.1997 T. 11453/11904

alacaklı, itirazın kaldırılması duruşmasında yargılama giderleri ile sorumlu olur (İİ.Y. mad. 68a/VII).

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak; *“genel haciz yolu ile takiplerde, takip dayanağı belgenin aslının takip talebi ile birlikte icra dairesine verilmesinin zorunlu olmadığını (189), sadece alacaklı tarafından onaylanmış suretinin (fotokopisinin) verilmesinin yeterli olduğunu, ancak bu zorunluluğun da yerine getirilmemiş olması halinde -borçlunun şikayeti üzerine- ‘ödeme emrinin iptaline’ karar verilmesi gerekeceğini (190)”* belirtmiştir. İcra müdürü, takip talebi ile birlikte icra dairesine verilen senet aslından (ya da örneğinden) senedin vadesinin gelip gelmediğini araştırabilir. İcra müdürüne bu yetki ancak yasada bazı ayrı durumlarda -örneğin; *kambiyo senetlerine ait özel haciz ve iflas takiplerinde (İİ.Y. mad.168/I, 171/I) ve rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takiplerde (İİ.Y. mad.149/I, 149b/I)-* tanınmıştır. (191)

538 s.Y.’nın hazırlık çalışmaları sırasında 58. maddenin sondan bir önceki fıkrasının *“alacak vesikaya müstenit ise, vesikanın aslı ile borçlu adedi kadar tasdikli suretinin takip talebi anında icra dairesine tevdi mecburidir. İcra dairesi senedin aslını kasada saklar.”* şeklinde değiştirilmesine ilişkin teklif (192) *“İcra dairelerinde senet asıllarını saklamaya yetecek miktar ve büyüklükte kasa mevcut değildir. Bu sebeple, senet asıllarının icra dairelerinde kaybolma tehlikesi vardır”* gerekçesiyle reddedilmiştir...

b- Alacak senede bağlı değilse; takip talebinde borcun sebebinin -satılan mal bedeli, ödünç alınan para gibi- belirtilmesi gerekir. Bu husus, takibin ileri aşamalarında özellikle İİ.Y. mad.206’nın uygulanması bakımından *“alacağın ayrıcalıklı olup olmadığının saptanmasında”* rol oynar.

(189) Bknz: 12. HD. 28.3.1994 T. 3901/4095 ; 14.4.1980 T. 1852/3444

(190) Bknz: HGK. 2.2.2000 T. 12-50/47 ; 13.4.1999 T. 4149/4710

(191) KURU, B. age.C:1, 1988, sh:223 - BERKİN, N. age. sh:197 - ÜSTÜN-DAĞ, S. age. sh: 117

(192) KURU, B. İcra ve İflas Kanunu Değişikliği Hakkında Düşünceledr, 1962, sh:14 vd.

c-Alacak ilama bağlı ise (193); ilamı veren mahkemenin ismi ile ilamın tarih ve numarasının takip talebinde belirtilmesi gerekir.

İlama dayalı alacakların takibinde, kural olarak ilamın kesinleşmiş olması gerekmez. Örneğin; para alacaklarının tahsiline ilişkin ilamlar, Tetkik Mercii'nin ilamları (194) (sıra cetveline karşı açılan dava ve şikayet sonucunda verilenler dışında (195) kesinleşmeden infaz olunamaz. Buna karşın, gerek yasalarda (örneğin; HUMY. mad.443) öngörülen ve gerekse İct. Bir. K. uyarınca (örneğin; 12.11.1979 T. 1/3 s. İct. Bir, K.) uyarınca infazı için kesinleşmesi zorunlu olan ilamların takip konusu yapılmadan önce, ilamın arkasına (altına) kesinleşmiş olduğunun yazılmış olması gerekir. Bu husus takip aşamasında icra müdürü tarafından doğrudan doğruya araştırılır.

XVII-5- Seçilen takip yolu : Alacaklı hangi takip yolunu seçmişse *-haciz, iflas, rehnin paraya çevrilmesi-* bunu takip talebinde belirtmelidir. Ancak, bu gereğin yerine getirilmemiş olması, takibi hükümsüz kılmaz. (196)

XVIII-6- Alacaklı ya da vekilinin imzası : Takip talebinin imzalanması unutulmuşsa, icra müdürünün bu noksanlığı sonradan tamamlatması gerekir. (197) Bu şekilde takip talebi sonradan imza edilmiş olsa bile, takip harç ve giderlerinin ödendiği tarihte, alacaklı takip talebinde bulunmuş sayılır.

XIX- Buraya kadar belirttiğimiz hususları içermeyen takip talebini icra müdürünün reddetmesi gerekir. (198) İcra müdürünün

(193) Bu husus açıkça İİY. mad. 58'de öngörülmemişse de, uygulamada kullanılan b a s ı l ı örnek 48'de (6) no'lu bent olarak yer almaktadır.

(194) Bknz: 12. HD. 24.1.2000 T. 17775/626

(195) Bknz: 12. HD. 16.12.1988 T. 13121/15602

(196) BERKİN, N. age. sh:187

(197) Bknz: 12. HD. 18.4.1994 T. 4775/4882 ; 17.10.1985 T. 2675/8295 ; 20.1.1998 T. 14637/215

(198) Bknz: 12. HD. 20.3.1987 T. 8294/3821

buna uymaması, borçlunun şikayet yolu ile kabul edilen talebe göre düzenlenen ödeme emrini iptal ettirmesine yol açar.

İcra müdürü, usulüne uygun olarak -sözlü veya yazılı şekilde- yapılan "takip talebi"ni -ancak borçlunun itiraz etmesi ve alacaklının "itirazın kaldırılması" talebinde bulunması halinde, Tetkik Mercii'nce değerlendirilebilecek hususları kendiliğinden inceleyerek reddedip "ödeme (ya da icra) emri" göndermekten kaçınamaz. (199)

Takip talebi, yetkili icra dairesinden başka bir icra dairesi aracılığıyla da gönderilebilir. Bu durumda, gerekli harç ve masraflar, aracılığı istenen icra dairesi tarafından alınır ve takip talebi ile birlikte yetkili icra dairesine gönderilir.

XX- Alacaklının "takip talebi"nde "borçlu tarafından kısmen ödeme yapılması halinde BY. mad. 84 hükmünün uygulanmasını istediğini açıkça belirtmesine gerek var mıdır? Kimi icra takiplerinde alacaklıların -özellikle bankaların- "takip talepleri"nde bu tür taleplere yer verdikleri görülmektedir. Halbuki kamu düzeni ile ilgili emredici bir hüküm olan BY. mad. 84 hükmünün uygulanması için böyle bir talebe gerek yoktur. Kısmi ödeme halinde, icra müdürü (yardımcısı) tarafından bu hükmün doğrudan doğruya uygulanarak, yapılan kısmi ödemelerin öncelikle işlemiş faiz ve icra giderlerine (ve bu arada icra vekalet ücretine) mapsup edilmesi yasal bir zorunluluktur (200).

XXI- Takip talebi bir *icra takip işlemi* olmadığından, icra ertelemeleri (talikleri) (İİY. mad. 51,55) sırasında da takip talebinde bulunmak mümkündür.

Takip talebi, *zamanaşımını* keser (201). Yetkisiz icra dairesine yapılan takip ile de zamanaşımının kesildiği kabul edilmelidir (202).

(199) Bknz: 12. HD. 15.12.1997 T. 13762/13955

(200) Bknz: 12. HD. 13.4.200 T. 5021/5999; 19.4.1999 T. 4488/4916

(201) Bknz: 12. HD. 27.3.1980 T. 1036/2875 - 4. HD. 29.6.1976 2723/6408

(202) **POSTACIOĞLU, İ.** İcra Hukuku, sh:125 - **KURU, B.** age. C:1, sh: 220 - **BERKİN, N.** age. sh:193

Takip talebi ile kesilmiş olan zamanaşımı, yeniden işlemeye başlar. İcra dosyasında daha sonra yapılacak -haciz, satış, muhafaza altına alınma talebinde bulunulması vb...- her işlem ile zamanaşımı tekrar kesilir (203).

Borçlunun "takip tarihi"nde ölü olduğu tespit edilirse, bu takip zamanaşımını kesmez (204).

Takip talebinin yapıldığı tarih, icra harçlarının alındığı, yani harç pullarının iptal edildiği tarihtir (205).

(203) Bknz: 13. HD. 11.12.1979 T. 9810/9479

(204) Bknz: 12. HD. 19.12. 1978 T. 9887/10458

(205) KURU, B. age. C:1, sh: 220